

ГОДИШЕН ДОКЛАД – 2023 Г.

**ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА
ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ 2021 – 2027 Г. НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО, ОБЛАСТ РУСЕ**

**СЪГЛАСНО ДОГОВОР № 01917012024 ОТ 17.01.2024 Г. МЕЖДУ
ОБЩИНА ЦЕНОВО, ОБЛАСТ РУСЕ И „ЕВРОПРОЕКТИ – РУСЕ“**

Проект на доклада от 12.03.2024

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ	3
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ	4
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИГУРИ	4
ВЪВЕДЕНИЕ	5
Раздел 1. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ (ПИР) НА ОБЩИНА ЦЕНОВО 2021-2027 Г. И ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ	9
1.1. Демографска характеристика на община Ценово в началото на програмния период 2021 – 2027 г.	10
1.2. Икономическо развитие на община Ценово	11
1.3. Пазар на труда	13
1.4. Социално развитие	13
Раздел 2. ОЦЕНКА НА ПОСТИГНАТИЯ НАПРЕДЪК ПРЕЗ 2023 Г. ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ 2021 – 2027 Г. НА ОБЩИНА ЦЕНОВО	16
2.1. Структура на целите и приоритетите на ПИРО - Ценово	16
2.2. Оценка за напредъка по изпълнение на целите и приоритетите на ПИРО	17
Раздел 3. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВИЯТА НА КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ В ОБЩИНАТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА П И Р О	22
3.1. Мерки в община Ценово за ефективност и ефикасност на ПИРО	22
3.2. Досегашни резултати от извършените преди оценки на изпълнение на ПИРО	23
Раздел 4. ИЗПЪЛНЕНИ МЕРКИ, ДОПРИНАСЯЩИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА П И Р О С РАЗМЕРА НА УСВОЕНИТЕ СРЕДСТВА И ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	24
4.1. Анализ на проектите, изпълнени за реализация на мерките на ПИРО	24
4.2. Източници за финансиране на изпълнението на проекти, мерки и приоритети на ПИРО – Ценово	41
Раздел 5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА П И Р О – ЦЕНОВО	45
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	48
БЛАГОДАРНОСТИ	48
ЛИТЕРАТУРА	49
ПРИЛОЖЕНИЕ 1 – ТЕХНИЧЕСКА СПЕЦИФИКАЦИЯ	50

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ, АСП	Агенция по заетостта, Агенция за социално подпомагане (към МТСП)
БВП, ВЕИ	Брутен вътрешен продукт , Възобновяеми енергийни източници
В и К , ДБТ	Водоснабдяване и канализация , Дирекция „Бюро по труда“
ДМА, ДСП	Дълготрайни материални активи, Домашен социален патронаж
ДФЗ, ЗГ, ЗТ	Държавен фонд „Земеделие“, Закон за горите, Защитена територия
ЗМСМА	Закон за местно самоуправление и местната администрация
ЗООС, ЗРР	Закон за опазване на околната среда, Закон за регионалното развитие
ЗТ, ЗУТ	Закон за туризма, Закон устройство на територията
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България
МЗХ , МСП	Министерство на земеделието и храните, Малки и средни предприятия
МИГ, МИРГ	Местна инициативна група, Местна инициативна рибарска група
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МО, МУ	Междинна оценка, Методически указания за разработване на документи МРРБ
НПО, НСИ	Неправителствена организация, Национален статистически институт
НКОПР	Национална концепция за регионално и пространствено развитие
НССЗ	Национална служба за съвети в земеделието (офис Русе)
ОДЗХ, ОСЗ	Областна дирекция „Земеделие и храни” , Общинска служба „Земеделие”
ОП, ОИЦ	Оперативна програма, Областен информационен център (Русе)
ОИЦ, ОСР	Областен съвет за развитие, Общински план за развитие
ПИРО	План за интегрирано развитие (на община)
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”
ППЗРР	Правилник за приложение на закона за регионалното развитие
П Р С Р	Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020 г.
ПУДООС	Предприятие за управление на дейности по опазване на околната среда
РИОСВ	Регионална инспекция за околната среда и водите
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделие и селските райони (вместо ПРСР)
СП, СЦР	Стратегически приоритети, Северен централен (планов) район
ТГС	Трансгранично сътрудничество, Териториално статистическо бюро
SWOT-анализ	Силни страни, слаби страни, възможности, заплахи - анализ
УДО, УО	Управление на дейностите с отпадъци, Управляващ орган (на програма)

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ В ДОКЛАДА ТАБЛИЦИ

Поредност	Наименование на таблицата	Стр.
Таблица 1	Основни демографски показатели за община Ценово	11
Таблица 2	Ключови икономически показатели на община Ценово	12
Таблица 2 (А)	Размер на едно животновъдно стопанство в община Ценово, брой животни по видове	12
Таблица 3	Ключови показатели в областта на образованието	13
Таблица 4	Социални услуги в община Ценово поле и капацитет към 2023 г.	14
Таблица 5	Изпълнение на индикаторите за резултат	18
Таблица 6 (А)	Изпълнение на индикаторите за продукт	29
Таблица 6 (Б)	Изпълнение на индикаторите за продукт (продължение)	20
Таблица 7	Финансови източници за реализираните проекти, мерки и приоритети през 2021, 2022 и 2023 години на ПИРО – Ценово	25
Таблица 8	Окрупнена финансова таблица за изпълнението на приоритетите на ПИРО през 2021, 2022 и 2023 години	41

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ В ДОКЛАДА ФИГУРИ

Поредност	Наименование на фигурата	Стр.
Фигура 1.	Схема на процеса по разработване и отчитане на ПИР на община Ценово	6
Фигура 2.	Структура на целите и приоритетите на ПИРО Ценово	16
Фигура 3.	Принос на отделните приоритети към изпълнението на ПИРО – Ценово за 2021, 2022 и 2023 година	42
Фигура 4.	Относителен дял (%) на източниците за финансиране на ПИРО – Ценово за 2021, 2022 и 2023 година	43

ВЪВЕДЕНИЕ

Годишният доклад за наблюдение на изпълнението за 2023 г. на Плана за интегрирано развитие (ПИР) на община Ценово е изготвен в съответствие с изискванията на Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР), приет с ПМС No 183 от 04.08.2020 г. и обнародван ДВ бр. 70 от 07.08.2020 г. Възложен е на „Европроекти – Русе“ ЕООД с договор No 01917012024ДЗ от 17.01.2024 г. Мотивът на това възлагане е фактът, че управителят и основен експерт на Дружеството проф. д-р Николай Найденов като автор на редица монографии и статии в областта на регионалното и местно развитие е добре познат и сътрудничи от дълги години на Община Ценово и Община Борово. В този смисъл той притежава необходимата експертиза съгласно изискванията на чл. 83 от ППЗРР относно необходимата квалификация на експертите, които разработват стратегически документи за местно развитие като: планове за интегрирано развитие, годишни доклади, междинни оценки и актуализирани документи на плановете.

Съгласно ППЗРР от 2020 г., П И Р О 2021-2027г. са базови документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното и местно развитие в РБългария. Механизмът и процедурите за наблюдение и оценка на ПИРО се регламентират от действащите два нормативни документа - ЗРР и ППЗРР, както и от методически указания (МУ) на МРРБ. Този динамичен и важен инструмент има основополагаща роля при формирането и провеждането на устойчиво и балансирано местно развитие в конкретната територия на общината. Чрез него се очертава средносрочната перспектива за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на общината за програмния период 2021 – 2027 г. ПИРО продължава и традицията на общинските планове за развитие (ОПР) от периода 2014 – 2020 год. за прогнозиране на социално-икономическото развитие на общината.

НОРМАТИВНО ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА ДОКЛАДА

Съгласно ЗРР и ППЗРР, **целта на годишния доклад за наблюдение на изпълнението на ПИРО** е да обобщи постигнатото през конкретна календарна година и да оцени, доколкото ефективно и ефикасно е изразходван публичният ресурс. В съответствие с чл. 24 от ППЗРР, изпълнението на заложените в ПИРО мерки, инициативи и конкретни проекти за развитие се отчита чрез годишни доклади за наблюдение на изпълнението на Плана, съобразно програмата за неговата реализация. Основа за докладите е информацията в действащата в Общината система за наблюдение и оценка на плана.

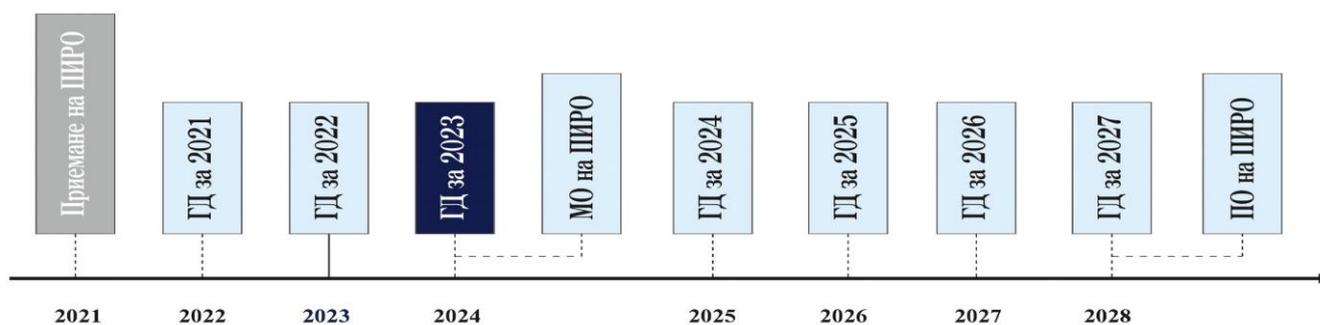
В Доклада се отчитат реалните действащи за общината социално- икономически фактори през съответната година. При необходимост, в заключителната част на доклада се формулират и предлагат препоръки за извършване на необходимите действия за корекция на процеса по планиране, програмиране и ресурсно осигуряване за развитието на общината. Изготвените годишни доклади от своя страна са основа за разработването на междинната и последващата оценки на ПИРО, поради което те съставляват самостоятелно важен елемент на системата за мониторинг и оценка на плана.

Съгласно чл. 70, ал. 1 и ал. 2 на ППЗРР, ПИРО се изпълнява и докладва от Кмета на Общината, а орган за неговото наблюдение и контрол е Общинският съвет (ОС). ОС организира и изпълнява наблюдението на Плана, като осигурява участието на заинтересованите страни, организации, юридически и физически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на ПИРО.

Предмет на наблюдение в Годишния доклад е постигането на целите и приоритетите на ПИРО съгласно утвърдените предварително в Плана физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани в Общината, както и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението за годината. Крайната цел на Доклада е да оцени, доколко ефективно и ефикасно е изразходван финансовият ресурс, като се отчитат ограниченията на социално-икономическата среда през съответната година.

Съгласно чл. 22 от ЗРР, кметът на общината „ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината“ в т.ч. „представя за оценка пред Общинския съвет Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на ПИРО“. Кметът е натоварен и с функцията да „осигурява публичност и прозрачност на плана за интегрирано развитие на общината, както и на действията по реализацията му“. Освен общинският съвет и кметът на общината, в цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват и кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, НПО и други представители на гражданското общество в общината. След приемането на доклада той се публикува на информационната страница на Общината и се предприемат действия за осигуряване на неговата публичност и достъпност от всички заинтересовани лица.

През 2024 г. съгласно чл. 72, ал. 2 от ППЗРР Община Ценово следва да изготви и приеме два документа за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие (ПИР) 2021 – 2024 г. - Фигура 1 по-долу. ПЪРВО, Годишен доклад за наблюдение на изпълнението за 2023 г. на ПИР – със срок 31.03.2024 г. според ЗРР. И ВТОРО - Междинна оценка (МО) за изпълнението на ПИР , която се изисква да се обсъди и приеме от Общинския съвет в средата на програмния период 2021 – 2027 г., т.е. съгласно практиката - до края на 2024 г.

Фигура 1. Схема на процеса по разработване и отчитане на ПИР на община Ценово
(Адаптация по предписанията в текста на ППЗРР от 2020 г.)

ОСНОВНИ РАЗДЕЛИ, МЕТОДИ И ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДОКЛАДА

Настоящият Доклад за наблюдение на изпълнението за периода 01.01.2023 – 31.12.2023 г. на ПИР на Община Ценово е третият поред след приемането на ПИРО през 2021 г. Докладът за 2021 г. има информационно-описателен характер и въпреки че отразява извършеното по проектите през годината, не представя информация за разходите и степента на изпълнение на заложените в ПИРО индикатори за оценка. Вторият доклад – за 2022 г. **проследява активно изпълнението на критериите на ПИР като се използва методиката, изисквана от ППЗРР**. Структурата му е в съответствие с изискванията на ППЗРР, като съдържа необходимата регламентирана информация, оценки на индикаторите и препоръки за по-нататъшното изпълнение на ПИРО.

Предвид на обстоятелството, че официалната статистика ще предостави данни за икономиката на Община Ценово за 2023 г. едва към Октомври – Ноември 2024 г., за изготвянето на настоящия Доклад е възприет един гъвкав подход, показан по-долу. За да се „допълни“ картината за състоянието на икономическите и социалните параметри на развитието на Общината е предвидено е да се използва оценка на „тренда“ в развитието на предприятията от нефинансовия сектор за 2022 год. Към този „тренд“ е възможно да се добави субективна самооценка за развитието на стопанските единици в Общината посредством анкетирането им. За оценка на развитието на социалните субекти като обучение, здравеопазване и др. е използвана пряка информация от общинските експерти и специалисти в тези направления.

Същият гъвкав подход ще бъде необходимо да се приложи и при евентуалното изготвяне на МО в период от 4 – 5 месеца в края на 2024 г. В този случай ще бъде на разположение статистическата информация за 2023 г. от ТСБ – Русе към Октомври – Ноември, която аналогично може да се допълни чрез анкетиране на групи от земеделски производители в региона.

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКЛАДА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА П И Р О – ЦЕНОВО ПРЕЗ 2023 Г.

В Раздел I на Доклада за 2023 г. на ПИРО са анализирани критично общите условия за изпълнението на плана, като се анализира **демографската характеристика, степента на икономическо развитие и параметрите на пазара на труда и на социалното развитие на Общината в началото на периода 2021 – 2027 г.** Като конкретен резултат, са формулирани кратки изводи за в социално-икономическите условия за развитие на община Ценово.

В Раздел II, въз основа на прегледа на стратегическата рамка на ПИРО е оценен напредъкът по изпълнение на целите, като е представен трендът на развитие 2022 – 2023 г. посредством индикаторите за наблюдение, за които е била представена информация в Доклада за 2022 г., както и вътрешна субективна информация от общинските експерти по социални дейности за състоянието на образованието, здравеопазването и социалната подкрепа на населението на Община Ценово.

В Раздел III са анализирани критично изпълнените от компетентните органи в Общината действия за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнение на ПИРО:

А) мерките за наблюдение и създадените механизми и организация за събиране, обработване и анализ на данни;

Б) преглед на проблемите в хода на изпълнение на ПИРО през 2023 г., както и предприетите мерки от страна на Общината за преодоляване на тези проблеми;

В) мерките за осигуряване на информация, публичност и партньорство по време на изпълнението на плана;

Г) други, изисквани от ППЗРР при изпълнението на ПИРО – Ценово през 2023 г.

В Раздел IV е представена степента на изпълнение на проекти за изпълнението на мерките, целите и приоритетите в ПИР 2021 – 2027 г. на Община Ценово. Това „развитие“ се оценява косвено и по размера на усвоените средства за проекти през отчетния период, както и конкретните видове източници на финансиране. Специфична иновация тук, спрямо доклада за ПИР през 2021 г. е представената **„кумулятивна“ картина за устойчивост и връзка между проектите през последователните години, а така също и усвоените общо за двете години средства по видове финансови източници.** Може да се представи и **графика с „натрупване“ на усвоените разходи по мерки за 2022 и 2023 г.** По този начин е постигната както относителна оценка между действията по изпълнението през отделните години, така има възможност за проследяване хода на изпълнение на ПИРО през 2023 год. и подобряване на качеството на МО в края на 2024 г.

В заключителната част на Доклада за наблюдение на изпълнението на ПИРО за 2023 г. са

систематизирани редица основни заключения и препоръки. Те имат за цел не само подобряване на резултатите от изпълнението на ПИРО, но и на процедурата в община Ценово, съобразно конкретните външни социално-икономически условия и организацията на работа в общината. Въз основа на сравнението между резултатите от изпълнените проекти през трите последователни години са систематизирани препоръки и за възможно (**при необходимост**) преформулиране както на някои индикатори за продукт, така и на целевите стойности на тези индикатори в края на програмния период. Естествено, че обосноваването време за това **целесъобразно действие** е при междинната оценка на ПИРО през 2024 год.

МЕТОДИ ЗА СЪСТАВЯНЕ И ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДОКЛАДА

При разработването на настоящия доклад за наблюдение на изпълнението на ПИР на Община Ценово за 2023 г. са приложени творчески и съобразно конкретните за периода условия в Общината следните препоръчвани методи (фази) за съставяне на подобни документи за оценка на регионално и местно развитие:

- **Пряко наблюдение** на територията и администрацията на Общината
- **Проучване** на необходимата базова информация и статистически данни за периода;
- **Анализ и оценка** на събраните данни, факти и информация, **формулиране** на изводи за резултатите и нивото на изпълнение на ПИР, както и **предложение** за подобряване на изпълнението на Плана до края на програмния период;
- **Съгласуване** на резултатите от доклада с експертите в общинската администрация и управленското „тяло“, **обратна връзка** от тях и отчитане в разработката на препоръките за подобряване на доклада.

При планиране на структурата и съдържанието на информационния масив за изготвяне на доклада за наблюдение на изпълнението на ПИР – Ценово за 2023 г. са взети предвид изискванията на ППЗРР и препоръките в Наръчника за осъществяване на наблюдението на ПИРО, изготвен по Проект No BG 05SFOP001-2.025-0107 на „Фондация за прозрачни регламенти“ - София.¹

В процеса на разработване на самия доклад са използвани също и апробирани от нас като много подходящи стандартни информационни източници: ППЗРР, МУ на МРРБ от 2020 г., ПИРО Ценово 2021-2027 г.; Доклади за наблюдение на изпълнение на Плана за 2021 и 2022 г.; Отчети за капиталовите разходи за 2023 г.; Справки на ТСБ – Русе, системата за електронни услуги на ДФ „Земеделие“, „Internet“ страница на Община Ценово, Областна дирекция „Земеделие“ – Русе, Национална служба за съвети в земеделието – офис Русе, Областен информационен център - Русе, ИСУН 2020, справки на ВиК дружество и училищата в община Ценово, въпросници, попълнени от общински служители, друга информация и данни от общината и др.

Както вече отбелязахме, някои от данните в отделни части на анализа за икономиката и демографията на общината е възможно да са с една година назад във времето (за 2022 г. вместо 2023 г.), тъй като НСИ не разполага с по-актуални обработени данни. Такива случаи има например в някои данни в Таблица 1 и 2 от ТСБ „Север“ – Русе. Навсякъде в годишния доклад са използвани последни актуални данни, предоставени от посочените по-горе институции на официалната статистика и местни информационни източници от Община Ценово, училищата, здравните служби и други институции.

¹ / Проект No BG 05SFOP001-2.025-0107 на „Фондация за прозрачни регламенти“, „Наръчник“ за практическо поведение за осъществяване на ежегодно наблюдение на изпълнението на ПИРО“ като методическо помагало.

Раздел 1. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ 2021 – 2027 г. НА ОБЩИНА ЦЕНОВО И ПРОМЕНЕТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

Социално-икономическите условия на територията на общините определят тенденциите и специфичните особености за развитие на бизнеса и общностите. Следователно, анализът на промените в тези условия е необходимо условие за актуализацията на ПИРО след провеждане на междинна оценка, но при условие за идентифицирани промени в основните фактори.

Съгласно Закона за регионалното развитие и Правилника за неговото прилагане (ППЗРР съгласно чл. 22, ПМС 183 / 04.08.2020 г.), основните фактори влияещи върху необходимостта от актуализиране на ПИРО са доказани от МО изменения в околната правна и програмна рамка на регионалната политика в ЕС, като:

- Промени в правната рамка за реализация на регионалната политика в ЕС и страните членки към началото на периода на ПИРО;
- Промени в стратегическата програмна рамка на регионалната политика в България, особено по отношение на връзките „Тор – Down” от една страна между регионите NUTS 2 и NUTS 3 (район за планиране – административна област), а от друга страна между NUTS 3 и NUTS 4 (административна област – община);
- Промени в конкретните икономически и социални условия на страната като цяло, както и на местно равнище като състояние на бизнеса, на местните общности, стабилност на бюджета и др. в общината.

Първият два фактора се характеризират (1) със **свързано законодателство и/или право на ЕС и в частност, на РБългария и (2) с промените в секторни стратегии и програми**, които биха оказали влияние върху изпълнението на ПИРО. През 2023 няма регистрирани промени по отношение на правната рамка. Специално за България, налице е известно забавяне в програмирането за новия програмен период и забавяне при приемането на стратегически документи за развитие на земеделието и селските райони на национално ниво. Освен за община Ценово, негативно въздействие на това би имало и върху общините Сливо поле, Борово и Иваново, в които е налице преобладаващ дял на земеделския отрасъл в икономиките.

По отношение на третата група фактори е необходимо да се отчете, че икономическите и социални условия в страната през 2022 и по-голямата част от 2023 година се характеризират с висока инфлация спрямо годините на пандемията Covid -19 през 2020 и 2021 г. Отрицателно влияние има войната в Украйна и политическата нестабилност в страната, довела до общо четири служебни и редовно избрани правителства. Горепосочените фактори водят до нарушаване на ритъма в работата на държавната администрация, включително при изпълнението на програмите, съфинансирани от ЕС и подготовката за новия програмен период. Поради тази причина в първата 2021 г. на изпълнението на ПИР, Община Ценово се фокусира върху довършването на вече започнати проекти по оперативните програми и по ТГС с общини от РРумъния“. Едва от 2022 г. започва отчитането на проекти от ПИР 2021 – 2027 г., особено на социални и инфраструктурни проекти, проекти за придобиване на оборудване за селищната инфраструктура и др.

Друга особеност е, че през 2022 и 2023 г. продължава тенденцията за ръст на възнагражденията. Паралелно с това се наблюдава и възстановяване на пазара на труда, като безработицата постепенно намалява до нивата си отпреди началото на пандемията. Необходимо е обаче да се има предвид, че продължаващият риск от стагнация на икономиката в ЕС може да доведе до ограничителни мерки за стопанската активност и социалното развитие, което поставят

под риск устойчивото и балансирано развитие на общностите в регионите и общините в страната.

В следващите подраздели са представени основни изводи и данни за социално-икономическото състояние на община Ценово, за да се идентифицират промените от приемането на ПИРО през 2021 г. до момента на Доклада. Направени са сравнения между базовите стойности на индикаторите за оценка на изпълнението и тези, идентифицирани през 2022 г., от една страна и актуалните данни за тях към края на 2023 г., така че да се проследят евентуални промени в социално-икономическото състояние на общината и посоката им.

В следващия раздел са представени основните изводи от анализа на социално-икономическите промени, настъпили в община Ценово през 2021 и 2022 год., които са оказвали влияние върху степента на изпълнение на ПИРО през целевата 2023 г. и вероятно ще влияят и по-нататък до края на програмния период. По този начин може да се идентифицират и прогнозираят възможните рискове в развитието на общината.

1.1. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО КЪМ НАЧАЛОТО НА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2021 – 2027 ГОД.

Поради липсата на актуални данни на НСИ за някои показатели за 2023 год., оценката за демографската обстановка в общината се разглежда като продължение на тренда 2020 - 2022 г. Липсата на пълна информация от официалната статистика за социалното развитие в периода е компенсирана чрез вътрешна информация от Община Ценово за пазара на труда, за сферата на образованието и здравеопазването, за социалната сфера и други през 2023 г.

По принцип, община Ценово, както и съседната община Борово се характеризира с малък брой население. В края на отчетния период се наблюдава спад на населението на общината спрямо 2020 г., от **4 740 до 4 150 души**, т.е. с **12,45 %**. В най-голяма степен този спад в населението през периода 2020– 2022 год. се дължи на населението в подтрудоспособна възраст (**спад 19,68 %**) и на населението в трудоспособна възраст (**спад 17,33 %**).

Това определено е твърде тревожен признак за демографското състояние, а в перспектива и за състоянието на пазара на труда. Вероятно, определяща причина може да е предимствата на община Бяла и естествено – на областния център гр. Русе за пазара на труда и образованието. Възможна причина може да бъде и „автоматичното“ административно увеличение на възрастта за пенсиониране на работната сила.

Естественят прираст на населението за 2022 г. е отрицателен (**спад 34 души/1000 души население**) и показва определена тенденция за влошаване спрямо 2020 и 2021 год. Коефициентът на механичен прираст за 2022 г. е 5,20 при 2,57 за 2021 г., които стойности са доста по-малки от коефициента 14,6 броя/1000 жители за 2020 г. Това вероятно може да се обясни с влиянието на Пандемията от Covid – 19 през 2020 г.

Коефициентът на възрастова зависимост за 2022 г., измерващ броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (общо населението под 15 и на 65 и повече години) и населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години), спрямо останалата част от населението, **по данни от НСИ е 85,52 %** и е по-голям спрямо 2020 и 2021 г. Този коефициент показва както **застаряването на населението, така и недостатъчния темп на младите хора на прага на вливане в работната сила на общината.**

За 2022 година коефициентът на демографско заместване (за лицата, които влизат в трудоспособна възраст спрямо тези, излизащи от нея) е **37,24 %** и намалява с **35 – 40 %** спрямо началото на програмния период. Тази тенденция показва, че в периода 2024 – 2027 трябва да се търсят подходящи идеи за решаване на проблема с намирането на кадри за икономиката на общината.

Таблица 1.
Основни демографски показатели за община Ценово за периода 2020 - 2022

Показател	Календарна година		
	2020	2021	2022
Население на общината към 31.12 общо, броя	4 740	4 604	4 150
Население в подтрудолюбна възраст (под 15 г.), броя	494	494	414
Население в трудолюбна възраст (15 – 64 г.), броя	2 450	2 404	2 088
Население в надтрудолюбна възраст (над 64 г.), броя	1 796	1 706	1 648
Относителен дял на населението на под / и над трудолюбна възраст спрямо общото, %	51,7	52,2	49,69
Относителен дял на подтрудолюбното население спрямо общото население, %	12,84	13,11	9,98
Коефициент на естествен прираст на населението (на 1000 жители), броя/1000	- 24,77	- 31,68	- 34,0
Коефициент на механичен прираст (вътрешна миграция)	14,69	2,57	5,20
Относителен дял на населението под 15 и над 65 и повече год. спрямо населението от 15 до 64 г., %. (Коефициент на възрастова зависимост)	58,28	58,19	85,52
Относителен дял на населението във възрастовата група 15-19 и възрастовата група 60-64, % (Коефициент на демографско заместване, %)	76,08	81,80	37,24

Източник: Доклад 2022 г., НСИ, собствени пресмятания

На база на изложената и анализирана във възможната степен информация може да се направи изводът, че община Ценово е до известна степен непривлекателна за миграция. За съжаление в периода след 2020 г. се наблюдава тенденция за намаление на населението общо за общината и на населението в трудолюбна възраст. Намалява също делът на подтрудолюбното население спрямо общото население на Общината. Налице е неблагоприятна тенденция за увеличаване на коефициента на възрастова зависимост на населението и намаляване на относителния дял на лицата, които влизат в трудолюбна възраст спрямо тези, които се пенсионират над 65 години.

1.2. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО

По отношение на общинската икономика може да се отбележи, че се наблюдава известно свиване през 2021 и 2022 г. спрямо „пандемичната“ 2020 год. Това се затвърждава от официалните статистически данни на НСИ – **Таблица 2.**

Както се вижда от **Таблица 2**, за периода 2020 – 2022 год. е налице устойчива тенденция за ръст на всички ключови икономически показатели на община Ценово. Общият брой на нефинансовите предприятия нараства през 2022 год. с **28,9 %** спрямо 2020 и 2021 год. Аналогично, общият брой заети в Общината за този период се увеличава с **18,95 %**. Устойчив ръст се наблюдава както за произведената продукция, така и за нетните приходи от продажби на предприятията като през 2022 г. стойността се увеличава със **74,95 %** спрямо „началната“ 2020 година. Що се отнася до инвестициите, в частност разходите за придобиване на ДМА, и тук през 2022 год. има забележим ръст от **244,97 %** спрямо 2020 год. Трябва да се има предвид обаче, че специално в земеделието резултатите за 2022 г. са изключително високи поради екстремно високите цени на реализация на зърнените култури. Поради това, при следващия годишен доклад за изпълнението на ПИРО Ценово и анализа на икономическите данни за 2023 г., ще може по-ясно

да се види, дали общинската икономика превъзмогва устойчиво последствията от Covid -19.

Таблица 2.

Ключови икономически показатели на община Ценово за периода 2020 – 2022 г.

Показател	Календарна година		
	2020	2021	2022
Общ брой предприятия в общината	184	182	236
Общ брой заети лица в общината	402	399	477
Произведена продукция от всички икономически сектори , хил. лв.	21 339	30 833	37 333
Нетни приходи от продажби, хил. лв.	27 128	34 891	50 940
Разходи за придобиване на ДМА, хил. лв.	3 324	7 927	8 143

Източник: Доклад 2022 г., ТСБ - Север, Отдел „Статистически изследвания – Русе“

Съгласно информацията от НСИ, макар и при известна конфиденциалност на данните за някои сектори от икономиката на Община Ценово може да се оцени, че с най-голямо значение за местната икономика е земеделието (селско стопанство, горско и рибно стопанство). Конкретно за 2022 г., в земеделието са регистрирани **58,9 %** от предприятията. То осигурява **68,47 %** от приходите на предприятията и **56,19 %** от работните места в икономиката (по брой заети лица).

Изключително интензивният ръст на в земеделието се потвърждава и от анализа на балансовата осигуреност с ДМА. Размерът на ДМА по баланс в земеделието е **87,49 %** спрямо общия размер на ДМА за икономиката в община Ценово. Разходите за придобиване на ДМА от земеделските стопанства и бизнес през 2022 г. са **56,87 %** от сумарните в общината.

По данни на ОД „Земеделие“ – Русе, общата площ на наблюдаваните полски култури през 2023 г. за територията на община Ценово е **145,88 хил. дка**, от които **108,73 хил. дка** зърнени култури и **37,150 хил. дка** технически култури. Площите с трайни насаждения през 2023 год. са **6,112 хил. дка** като поради обновяването на част от насажденията (например лозята) бележат спад спрямо 2022 год. Регистрирани са общо 202 земеделски стопанства при 222 броя според Доклада за 2022 год., т.е. наблюдава се спад с около 10 % спрямо предходната 2022 г.

Таблица 2 (А)

Размер на едно животновъдно стопанство по видове животни, броя

	Свине	Млечни крави и биволи	Птици	Кокошки носачки	Зайци	Пчелни семейства
Община Ценово	203,1	31,0	82,3	40,4	13,1	58,3
Област Русе	1541,4	25,7	1969	-	16,6	91,7
Северен централен район (СЦР)	994,1	27,7	2439	64,4	16,7	90,4

- *Наша идея и пресмятания по първична информация, предоставена от ОД „Земеделие“ - Русе*

От Таблица 2 (А) се вижда, че животновъдството в общината изостава в сравнение със стопанствата в Област Русе и СЦР. Най-чувствително е това при кравите за мляко, където са закрити няколко кравеферми. Тревожи niskият среден брой крави в едно стопанство, като се има предвид, че екзистенц-минимумът по рентабилност е 50 животни в една кравеферма.

Делът на преработващата промишленост в община Ценово е сравнително малък. Налице

са няколко предприятия за преработка на дървесина и селскостопански продукти. Успешно се развива изграденото модерно предприятие за преработка на плодове в с. Новград, което разширява дейността си чрез нови проекти за автоматизация на дейността, за напояване и предпазване от градушки.

Интересът към производството на плодове би могъл да се увеличи, ако се постигне напредък в сдружаването на земеделски производители от Община Ценово за маркетинг и първична преработка на продукцията. За съжаление, няма примери за това, въпреки че би подкрепило дейността по преработка на плодове в община Ценово.

1.3. ПАЗАР НА ТРУДА

През 2023 година пазарът на труда в община Ценово се характеризира с **намаляване на регистрираната безработица** спрямо годините от началото на програмния период 2021 – 2023 год., като в същото време се увеличава броят разкрити нови работни места. – **Таблица 3.**

По данни на дирекция „Бюро по труда“ – Бяла, през 2023 г. броят на регистрираните безработни лица в община Ценово намалява с 25 души спрямо 2022 год., но въпреки това коефициентът на безработица остава сравнително висок спрямо общините от градски тип и този на областно ниво.

Таблица 3.

Състояние на пазара на труда в община Ценово

Показател	Календарна година		
	2021	2022	2023
Регистрирани безработни лица – общо, бр.	398	328	303
Разкрити нови работни места, броя	119	153	183
Коефициент на безработица, %	22,4	18,5	18,5

Източник: Доклад 2022 г., ДБТ – Бяла и НСИ

През годината са проведени 87 срещи с потенциални работодатели и са сключени 183 броя работни места. От този брой 52 работни места са от частния сектор. Сключени са също 49 броя договора за по мерки и програми за насърчаване на заетостта 15 души и по мерки на ОПРЧР – 34 безработни лица. Безработните лица, които са включени в заетост по мерки и програми за насърчаване на заетостта, включително и по ОПРЧР, са общо 49 бр. през 2023 г.

През 2023 г. на територията на общината са реализирани следните национални програми за заетост: Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания; НП „Помощ за пенсиониране“; Програма за обучение и заетост на продължително безработни лица; „Асистент на хора с увреждания“; Регионална програма за обучение и заетост. В рамките на ОПРЧР и оперативни програми за заетост, през 2023 г. на територията на общината се изпълнява проектът: „Нова възможност за заетост“. Конкретни данни за продължителността на заетост (човекочасове) и изразходваните за целта средства са посочени в Мярка 2.1. – Раздел 4.1.

1.3. СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

• ОБРАЗОВАНИЕ

Община Ценово отделя сериозно внимание на образователното дело в общината, което е важно за развитието на общността. Осигурява се автобусен транспорт за децата от училищата и детските градини и се ремонтират и поддържат сградите и отоплителните инсталация.

Състоянието и инфраструктура на образователната система в община Ценово учебната 2023/2024 г. остават без съществени изменения спрямо началото на програмния период. Броят

на детските градини е непроменен, осигуряващ достатъчно места за желаещите деца. Броят деца в детските градини е без промяна спрямо предходните години – **Таблица 4.**

Броят на училищата остава непроменен. Поддържа се равнище от 25 броя учители в училищата. През 2023 г. **общо 38 педагогически специалисти** от училищата в община Ценово са преминали през обучителни курсове за квалификация и преквалификация.

Не се регистрира намаляване на броя учащи в тях. През 2022 / 2023 год. двама ученика са били на индивидуална форма на обучение. Съответно, през 2023 / 2024 г. един ученик е в индивидуална форма, а три – в самостоятелна форма на обучение.

Таблица 4.

Ключови показатели на образованието в община Ценово

Показател	Учебна година			
	2020 / 2021	2021 / 2022	2022 / 2023	2023 / 2024
Детски градини, броя	4	4	4	4
Педагогически персонал в детските градини, бр	10	10	10	10
Места на 100 деца в детските градини, броя	132	121	114	114
Деца в детските градини, броя	95	99	96	101
Места в детските градини, броя	125	120	114	114
Училища на територията на общината, броя	4	4	4	4
Учители в общообразователни училища, броя	25	25	25	25
Учащи в общообразователни училища, броя	155	150	157	155

Източник: Доклад 2022, НСИ от 2024 г.

В училищата на територията на община Ценово през 2023 г. са изпълнени общо 16 проекта по националните оперативни програми с европейско финансиране и по други местни програми на обща стойност 24,122 хил. лв. Най-успешни в проектната дейност са училищата в с. Ценово и с. Долна Студена.

Интензивната проектна дейност позволява да се осигури достатъчно компютърно и друго оборудване в училищата. В четирите училища са обзаведени 5 (пет) класни стаи с общо 56 места с достъп до Internet. За общо 160 ученика са осигурени 68 броя компютри и таблети, т.е. средно 42,5 броя компютърна техника на 100 ученика. **По този показател Общината е на едно от челните места в Област Русе.**

• ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

На територията на общината действат 4 (четири) амбулатории за първична извънболнична медицинска помощ (АПИМП) – индивидуални практики в селата: (1) Ценово; (2) Белцов; (3) селата Новград, Караманово, Долна Студена, Джулюница и Пиперково; (4) в селата Новград, Кривина, Джулюница и Беляново. В общината действат и амбулатории за първична извънболнична дентална помощ (АПИДП) – индивидуална практика в селата Новград и Караманово. По горните показатели към 2022 – 2023 год. община Ценово „стои“ по-добре от някои други общини в област Русе, където се наблюдава наситеност с брой лични лекари от порядъка на **5 – 6 хил. души** население / лекар. През 2023 год. община Ценово съвместно с Ротари клуб Русе е провела изследване на **35 души за туморен маркер на простатата.**

• ЧИТАЛИЩНА ДЕЙНОСТ

Важно място в системата на културата в община Ценово имат читалищата. По наша

инициатива в началото на 2024 год. е проведено анкетно проучване сред тях с цел идентифициране на основни прояви за тяхното развитие, както следва:

През 2023 г. се изпълнени общо **7 (седем)** проекта по програми за развитие на читалищата на територията на общината на стойност общо **8 568 лв.** по Програма ПРСР за:

- (1)Програма „Българските библиотеки - съвременни центрове за четене и информираност“ – предоставят се средства за закупуване на книги на читалищата;
- (2)Проект „Интернет за всички 55+“ – за закупуване на права и ползване на Internet.

През годината е приключен и основният ремонт на читалището в с. Джулюница по Програма „Красива България“ на стойност **298,978 хил. лв.** Във връзка с проектите за Internet, читалищата ползват общо 27 броя места с персонални компютри и лаптопи. В общината ежегодно се организират и провеждат културни прояви от читалищата. През 2023 г. има общо 46 броя прояви, участия в конкурси и фестивали, събори и др. В ежегодният фолклорен фестивал „Ценово пее и танцува“, който е включен в националния календар на Министерството на културата през 2023 г. са участвали общо 146 души от читалищата община Ценово.

• СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

През 2023 година в Община Ценово се предоставят социални услуги в два центъра:

1. „**Център за обществена подкрепа**“ (ЦОП), който има капацитет от **20 потребители**, но средномесечната му заетост през 2023 год. е **50 бр. потребители**. ЦОП осигурява „общодостъпни“ услуги като „Информирание, консултиране и обучение“ и „Мобилна превантивна общностна дейност“, като за 2023 г. е отчетено **едно дете средномесечно**. Втората група услуги от ЦОП са: „Терапия и рехабилитация“, ползвана средномесечно през 2023 г. от **50 деца**; „Информирание и консултиране“, от **19 деца**; „Обучение за придобиване на умения“, ползвана от **18 деца през 2023 г.**; „Застъпничество и посредничество“ – за **3 деца средномесечно**.

2. „**Дневен център за пълнолетни лица с увреждания**“ (ДЦПЛУ), който има **капацитет 10 потребители**, но средно месечната му заетост е **16 лица** потребители. Предоставя комплексно следните видове специализирани социални услуги: „Дневни грижи“ за средно месечно **15 лица** през 2023 г.; „Информирание и консултиране“ – за **16 лица** средно месечно.; „Застъпничество и посредничество“ – за **16 лица**; „Обучение за придобиване на умения“ – **14 лица**; „Подкрепа за придобиване на трудови умения“ – **10 лица средно месечно** през 2023 г. Поради увеличени брой на потребителите в ДЦПЛУ през 2023 г. чрез проучване е доказана необходимостта от разширение на помещенията и е започнал строежът на „Пристройка към съществуваща обществено-обслужваща сграда“.

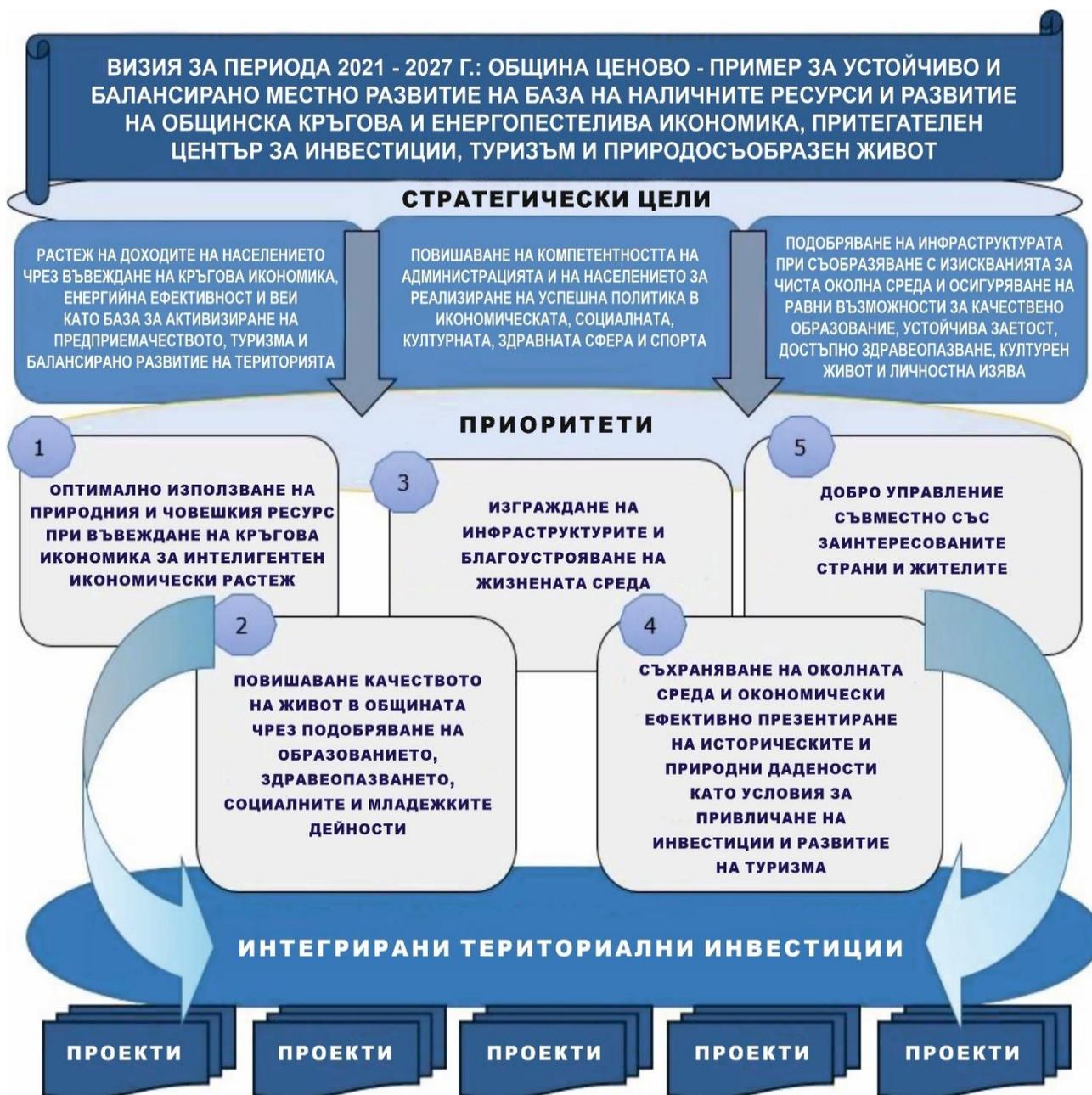
Община Ценово предоставя и услуга „Асистентска подкрепа“ - специализирана социална услуга, която включва ежедневна почасова подкрепа в домашна среда. Услугите имат капацитет за **20 бр. субсидирани потребители и 7 бр. лични асистенти**, като към **31.12.2023 г.** се предоставя почасово на **43 бр. потребители**, обслужвани от **16 бр. лични асистенти**.

През 2023 г. на територията на община Ценово функционират три кухни на „Домашен социален патронаж“ в селата Ценово, Новград и Караманово. Те обслужват деветте населени места на общината. Капацитетът на услугата е **240 потребители**. Средномесечно през 2023 г. от услугата са се възползвали **132 потребители**, за някои от които освен доставката на храна се извършват и други услуги като: пазаруване, заплащане на сметки и други.

Раздел 2. ОЦЕНКА НА ПОСТИГНАТИЯ НАПРЕДЪК ПРЕЗ 2022 Г. ПО ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА (ПИРО) 2021 – 2027 Г. И ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

2.1. СТРУКТУРА НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ В П И Р О – ЦЕНОВО

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на индикатори за наблюдение и оценка.

Източник: Собствена схема по стратегията на община Ценово

Фигура 2. Структура на целите и приоритетите на ПИРО – Ценово

2.2. ОЦЕНКА НА НАПРЕДЪКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО ЗА 2023 Г. НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПИРО – ЦЕНОВО

Напредъкът по изпълнението на целите и приоритетите (фигура 2) се осъществява на практика на две стъпки (етажа). Глобалната оценка се реализира по индикатори за изпълнението, чиито характер е регламентиран от Наредбата за изпълнение на ЗРР (НИЗРР). Резултатите от този вид оценка са изложени по-долу въз основа на изследваните индикатори в Таблицы 5, 6 (А) и 6 (Б). Постигането на целите и приоритетите се оценява допълнително и „Отдолу – Нагоре“ по степента на реализиране на общо **21 мерки в ПИРО**, чиято степен на постигане се оценява косвено чрез броя на успешно изпълнените проекти по всяка мярка и размера на усвоените средства за проектите/мярката.

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на плана, въз основа на събраната обективна информация и данни, отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на плана. Както се вижда от Таблица 5, те имат обобщаващ характер и като такива се „извличат“ от обобщаваща статистическа информация с финансов и икономически характер - Таблица 1 и 2 в Раздел 1. Като допълнителни индикатори за резултат може да се използват оценки за разширяване на производството и бизнеса. Следователно, индикаторите за резултат оценяват въздействието върху целевата общност и нейните дейности. Също така, те отразяват очаквания **синергичен ефект** от изпълнението на заложените мерки по приоритетни направления, анализът на които е показан в Раздел 4. В този смисъл, те надграждат индикаторите за продукт, като стремежът е да се оцени цялостно ситуацията в общината.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определени мерки и оттам – на приоритети. По някои от приоритетите те могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Те осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и постигнатото пряко въздействие в съответната област. Ако сравнението между тяхната стойност и целевата стойност в края на изпълнение на ПИРО е негативно, това налага или ускоряване на действията по изпълнението на мерки/приоритети или (понякога) необходимост от актуализиране на целевата стойност.

Като инструмент за набиране на информация и сравняване с целевите стойности на индикаторите могат да се използват както проучвания за социално-икономическо развитие на територията, така и анкети за удовлетвореността от прилагането на ПИРО. Те могат да се използват и като основа за разработването на една комплексна анкета за оценка на мнението на всички заинтересовани страни за *добавената стойност от изпълнението на ПИРО* и (евентуално) за промяна в направлението на развитие за новия програмен период.

В следващите таблици са представени заложените в ПИР на община Ценово индикатори, посочени са техните базови стойности, стойностите отчетени в годишния доклад и целевите стойности за 2027 г., като така се проследява постигнатия напредък. Този напредък ще се доизясни при методичната оценка (МО) на изпълнението на ПИРО през есента на 2024 г. Въз основа на МО ще се формулират конкретни препоръки за (при необходимост) изготвяне и на документа „Актуализиран документ за изпълнение на ПИРО“ до края на програмния период на изпълнение 2021 – 2027 г.– **фиг. 1 на стр. 6.**

Таблица 5.

Изпълнение на индикаторите за резултат за оценка на постигането на целите в ПИРО – Ценово

№ / ред	Наименование на индикатора, мярка, източник на информация	Базова стойност, (година)	Стойност за 2022 г.	Стойност за 2023 г.	Целева стойност 2027 г.
	Стратегическа цел 1. Растеж на доходите на населението чрез въвеждане на кръгова икономика, енергийна ефективност и ВЕИ като база за активизиране на предприемачеството, на туризма и балансирано развитие на територията				
1.1	Средна годишна заплата в общината, лв. (НСИ)	7 873 (2018)	10 438 (2021)	11 095 (2022)	8 000
1.2	Относителен дял на средната работна заплата, спрямо област Русе, %	66,9 (2019)	67,6 (2021)	64,7 (2022)	74
1.3	Нетни приходи от дейността на предприятията на един жител, средногодишно, хил. лв. (НСИ)	7,164 (2018)	7, 56 (2021)	5,24 (2022)	7,50
	Стратегическа цел 2. Повишаване компетентността на администрацията и на населението за реализиране на успешна политика в социално-икономическата, културна и здравна сфера и спорта				
2.1	Среден успех на учениците по БЕЛ на ДЗИ, оценка (МОН, ИПИ)	Неподходящо избран индикатор, в община Ценово няма средни училища			4,00
	Стратегическа цел 3. Подобряване на инфраструктурата при съобразяване с изискванията за чиста околна среда и осигуряване на равни възможности за качествено образование, устойчива заетост, достъпно здравеопазване, културен живот и личностна изява				
3.1	Относителен дял от общите инвестиции за инфраструктура от бюджета на общината, % (Общината)	20 % (2019)	20 %	63,3 % Мярка 3.1	30 %
	Забележка:				
	1. Отчетните данни за Стратегическа цел 1 са за 2022 год.				
	2. Нетните приходи от дейността на един жител от населението са прогнозни поради липсата на данни от НСИ за 2023 г.				

Източник: Доклад 2002, Справки, НСИ, Община Ценово, Дирекция „Бюро по труда“

Таблица 6 (А)

Изпълнение на индикаторите за продукт за оценка на постигането на приоритетите в ПИРО – Ценово

№ / ред	Наименование на индикатора, мярка, източник на информация	Базова стойност (година)	Стойност за 2022 г.	Стойност за 2023 год.	Целева стойност 2027
Приоритет 1. Оптимално използване на природния и човешкия ресурс при въвеждане на кръгова икономика за интелигентен икономически растеж					
1.1	Брой подкрепени предприятия (ИСУН, МЗХ, Агенция по вписвания)	0 (2020)	4	14 по ИСУН	10
1.2	Брой предприятия в общината, общо, (НСИ)	167 (2018)	182 (2021)	236 (2022)	170
1.3	Произведена продукция, хил. лв. (Н С И)	21 575 (2018)	30 833 (2021)	37 373 (2022)	24 000
1.4	Приходи от дейността, хил. лв., (Н С И)	34 303 (2018)	34 891 (2021)	53 028 (2022)	37 000
1.5	Нетни приходи от продажби, хил. лв. (Н С И)	26 580 (2018)	34 891 (2021)	37 373 (2022)	29 000
1.6	Дълготрайни материални активи , хил. лв. (Н С И)	21 499 (2018)	18 590 (2021)	21 163 (2022)	24 000
1.7	Брой иновативни проекти, броя (ИСУН, Община Ценово)	0 (2020)	0	5 Мярка 4.1 / ПРСР	5
Приоритет 2. Повишаване качеството на живот чрез подобряване на образованието, здравеопазването, социалните и младежки дейности					
2.1	Безработни, включени в обучения за профес. квалификация (ДБТ Бяла)	33 (2019)	0	35 по различни форми	280 за 7 год.
2.2	Заети лица, включени в обучения за профес. квалификация (ДБТ Бяла)	0 (2019)	0	79 учители и служители	70 за 7 год.
2.3	Организиране на депо от животоспасяващи лекарства и уреди в пощи и кметства без лекарска практика, броя (Община Ценово)	0 (2020)	0	0	3
2.4	Лица, получили квалификация за работа с лекарствени средства в депата с животоспасяващи лекарства в кметства без лекарска практика, броя	0 (2020)	0	0	3
2.5	Създадени социални предприятия, броя (община Ценово, регистри)	0 (219)	0	0	1
2.6	Регистрирани спортни клубове , броя (Община Ценово)	5 (2020)	0	0	7

Източник: Доклад 2022, Справки НСИ, Община Ценово

Таблица 6 (Б)

Продължение таблица за индикаторите за продукт за оценка постигането на приоритетите в ПИРО – Ценово

№ / ред	Наименование на индикатора, мярка, източник на информация	Базова стойност (год.)	Стойност за 2022 г.	Стойност за 2023 г.	Целева стойност 2027
Приоритет 3. Изграждане на инфраструктурите и благоустрояване на околната среда					
3.1	Рехабилитирана пътна настилка, част от общинската мрежа, км (община)	0 (2020)	23,80 (2020)	Разчет 3,974 млн. лв.	12
3.2	Рехабилитирана улична настилка в общината, км (община Ценово)	0 (2020)	5,67	9,337	15
3.3	Брой изпълнени проекти за нови и рехабилитирани пешеходни пространства, броя (община Ценово)	0 (2020)	10	2 съгл. отчет на Г-н Кмета	5
3.4	Брой изпълнени проекти подобряване качеството и достъпа питейна вода	0 (2020)	1	2 бъдеще Ценово и Д. Студена	1
3.5	Намаляване на загубите на вода при пренос във водопроводната мрежа, %	53,05 (2019)	43,14	42,21	45
3.6	Санирани общински сгради с мерки за енергийна ефективност, броя	0 (2020)	0	1 – санирани 2 - обследване	5
3.7	Реновирани образователни обекти, броя (община Ценово)	0 (2020)	2	1 – осн. ремонт учил. Д.Студена	5
3.8	Реновирани спортни обекти, броя (община Ценово)	0 (2020)	0	1 – комплекс за спорт и развлеч.	7
3.9	Реновирани обекти на културата, броя (община)	0 (2020)	0	1 – осн. ремонт чит. Джюлюница	7
Приоритет 4. Съхраняване на околната среда и ефективно презентиране на историческите и природни дадености като условия за привличане на инвестиции и развитие на туризма					
4.1	Изграждане на канализация, км (община Ценово, В и К оператор)	0 (2020)	0	0	15
4.2	Изграждане на пречиствателна станция за отпадни води, броя (община)	0 (2020)	Техн. проект	0	1
4.3	Относителен дял депонирани битови отпадъци спрямо общи , % (община)	100 (2018)	45	45	60
4.4	Туристически фестивали и събития, включени в ЕСТИ, броя (община, ЕСТИ регистър, съгласно: http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx)	0 (2020)	0	1 нов фолклорен събор	3
4.5	Туристически атракции, включени в ЕСТИ, броя (община Ценово, ЕСТИ регистър, съгласно: http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx)	5 (2020)	0	0	7

Продължение Таблица 6 (Б)

Приоритет 5. Добро управление съвместно със заинтересованите страни и жителите

5.1	Внедрени нови стандарти / добри практики, броя (община Ценово)	0 (2020)	2	1 – анкетна карта за обратна връзка	3
5.2	Средногодишен брой обучени служители , броя (община Ценово)	8 (2019)	18	30	10
5.3	Средногодишен брой обучения за служители, броя (община Ценово)	20 (2019)	31	15	25
5.4	Участия в проекти за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) със съседни общини, броя (община Ценово)	0 (2020)	0	Предложения: 1 – ИТИ 2 – INTERREG	3

Източник: Доклад 2022, Справки ИСУН, НСИ, Община Ценово

Раздел 3. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВИЯТА НА КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ НА ОБЩИНАТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА П И Р О

3.1. МЕРКИ В ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ НА ПИРО 2021 - 2027

Съгласно чл. 72 от ППЗРР, годишният доклад за 2023 г. за наблюдение на изпълнението на ПИРО съдържат информация за действията, които компетентните органи в община Ценово са предприели, с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ПИРО. По-надолу се излага съдържанието на мерките, предвидени и изпълнявани за тази цел в община Ценово през 2023 година.

- **Мерки за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни**

Наблюдението на изпълнението на ПИРО Ценово се осъществява посредством заложените в ЗРР инструменти – годишни доклади за изпълнение, междинна оценка за изпълнението на плана в средата на периода и последваща такава. Изграден е механизъм, по който се събират необходимите данни за изготвянето на годишните доклади. Първо се изготвя списък, съдържащ необходимата информация, която следва да бъде събрана за изготвянето на доклада. След това се изпращат официални запитвания с искане за информация до съответните институции (ТСБ, ОДЗ, АЗ и ДБТ, ВиК дружество, и др.). Получената от тези институции информация се систематизира, след което данните се обработват и се извеждат резултати от извършените анализи.

- **Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на ПИРО през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми**

През 2022 г. се наблюдават редица проблеми, оказващи пряко негативно влияние по отношение на изпълнението на плана. Продължаващата след пандемична обстановка, нестабилната политическа среда на национално ниво и **особено растящата инфлация** са сред най-значимите от тях. Те ограничават възможността за осъществяване на заложените в ПИРО мерки, забавят се и възможностите за финансиране на проекти по различите оперативни програми. Това реално води до проблема, че бенефициентите са подложени на негативните икономически последици от липсата на материали и висока инфлация, поради което **има редица случаи от откази на спечелени по ЗОП процедури за възлагане на проекти**. Това, съответно изисква да се обмислят и подберат подходящи финансови и управленски мерки за мотивиране и пряко улесняване на предприятията от местната икономика да преодоляват посочените трудности през разглеждания период и по-нататък до края на програмния период на ПИРО.

- **Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнението на Плана за интегрирано развитие на общината**

Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО) Ценово е разработен на базата на **предположение за взаимодействие и поддържане на активна комуникация** между общинските служители, държавните структури, бизнеса, културните институции, неправителствения сектор, образователните институции, гражданите и др. За целта, още в подготвителния етап на ПИРО е разработена Комуникационна стратегия. В нея са систематизирани всички идентифицирани заинтересовани страни, формулирани са подходящи инструменти за комуникация с тях, както и подходящ инструментариум за осигуряване на публичност и прозрачност относно ПИРО, включително събиране на идеи за мерки, проекти и инициативи за реализация в общината.

Основен източник на информация за изпълнението на ПИРО – Ценово поле е информаци-

онната страница (сайтът) на общината. На нея се публикува и информация за хода на изпълняваните инициативи и проекти, както и за резултатите от тях. Прегледът направен от нас, при събиране на необходимата информация **показа, че страницата е полезна за отразяване на проектите и други подобни инициативи за изпълнение на мерки в рамките на ПИРО**. Други способи за информация и публичност на действията по изпълнение на плана са информационни справки, публични дискусии, предоставяне на информация в медии и др.

- **Мерки за постигане на съответствие на ПИРО със секторните политики, планове и програми на територията на общината, включително мерките за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени**

По отношение на програмния период 2021-2027 г., ПИРО Ценово е първият стратегически документ, на базата който се разработват секторни програми и стратегии. Съответствието между тях и ПИРО ще се осъществява чрез периодичен мониторинг на настъпилите изменения на съществуващите планове и програми и анализ на новоприетите такива. ПИРО Ценово е в синхрон с останалите стратегии на местно ниво.

- **Приложение на принципа на партньорство**

Принципа на партньорство се прилага посредством изготвената комуникационна стратегия, която е част от ПИРО. Благодарение на това, Общината реализира процеса съвместно с партньорите, при вземането на решения и координирането на техните изпълнения. В процеса на изпълнение на ПИРО са привлечени разнообразни заинтересовани страни – външни организации, административни и консултантски звена, общности (групи) от физически лица, които биха имали интерес от реализацията на този стратегически план.

3.2. Досегашни резултати от извършените оценки на изпълнението на ПИРО преди годишния доклад за периода 01.01. – 31.12.2023 год.

Сегашният годишен доклад за 2023 г. е вторият по ред доклад за наблюдение на изпълнението на ПИРО Ценово, след първия доклад за периода 01.01.2021 – 31.12.2021 г.

Определено **може да се оцени**, че публикуването на предния Доклад за изпълнението през 2021 год. на сайта на Общината е изиграло и има и сега важна роля за активизиране на местните заинтересовани страни за по-нататъшното изпълнение на ПИРО – екипите за управление на проекти по мерките. **Трябва се оцени по достойнство** и възприетият подход на община Ценово да изиска, щото насочеността на Доклада за 2022 г. да „следва“ структурата и индикаторите на ПИРО 2021 – 2027 г. В това отношение, Докладът за 2022 г. **се различава в положителния смисъл от известни ни случаи от някои общини**, в подобен тип доклади напразно да се търси връзка със структурата на самия План, който се оценява.

Поради тази **положителна иновация** в Доклада за 2022 г., в настоящия Доклад за изпълнение на ПИРО през 2023 г. е възприет подходът да се представи паралел по изпълнените проекти през 2022 и 2023 год. за всяка мярка, като се отрази **континуитета на дейностите** и се представи кумулативната картина за натрупване на разходите за ПИРО мярка след мярка. По този начин, **ще се облекчи и процесът по изготвяне на Междинната оценка (МО) на ПИРО** в края на 2024 г., след като по такава методика се изготви и **Докладът за изпълнение за 2023 г.**

Раздел 4. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕРКИТЕ, КОИТО ДОПРИНАСЯТ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПИРО ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2027 Г. С РАЗМЕРА НА УСВОЕНИТЕ СРЕДСТВА ЗА ПЕРИОДА 01.01.2023 – 31.12.2023 Г. И ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ТЯХНОТО ФИНАНСИРАНЕ

4.1. АНАЛИЗ НА ПРОЕКТИТЕ, ИЗПЪЛНЕНИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА МЕРКИТЕ

В тази част на доклада са обобщени резултатите от изпълнението на мерките, предвидени в Плана за интегрирано развитие на община за периода 01.01.2023 г. - 31.12.2023 г. Следвана е структурата, зададена в ПИРО – визия, транспонирана в три стратегически цели, които следва да бъдат постигнати посредством реализацията на конкретни проекти и мерки, групирани в пет приоритетни направления – **Фигура 2 на стр. 15**. Проектите с принос към ПИРО, които са били изпълнени или в процес на изпълнение и оценка през 2023 г., са систематизирани по отделните мерки на Плана – **Таблица 7**.

Пълният набор от проекти, реализирани през 2021 и 2022 година, са посочени с техните параметри, съгласно ППЗРР (включително източниците на финансиране и усвоените средства за първите две години от периода на изпълнение на ПИРО). Изпълнението на плана може да се разглежда в две направления. Първото е стойността на сключените договори по проектите и инициативите през конкретната година. Второто е реално изплатените средства по тези договори. Това уточнение е важно, защото в края на всяка от разглежданите години са били сключени договори по отделни програми, но в същото време все още не е било извършено плащане по тях. Поради тази причина се наблюдава разминаване между реалното финансово изпълнение, и индикативното такова (на база само сключени договори, без плащания по тях).

Напредъкът в изпълнението на ПИРО през 2023 година има количествено измерение от отчетени проекта и инициативи на обща сметна (планова) стойност **23 876,34 хил. лв., т.е. налице е ръст от 2,3 пъти спрямо сметната стойност на проектите 10,334 хил. лв. за 2022 год.** Реално изплатените средства (местните инвестиции и трансферите от държавния бюджет и от програмите на ЕСИФ за 2023 год. са в размер на общо **11 957,03 хил. лв. , което е почти 4 (четири) пъти повече от разплатените за 2022 г. 3 118,32 хил. лв.**

По-надолу са представени изпълнените проекти през 2023 г. по стратегическите цели, приоритети и мерки на ПИРО. По приложната информация може да се обобщи следното:

Най-голям през 2023 год. е относителният дял на проектите по **Мярка 3.1. „Рехабилитация на пътната и уличната инфраструктури в общината“ – 7 574 хил. лв. и по Мярка 1.2. „Развитие на интелигентно и устойчиво селско стопанство чрез напояване и внедряване на нови технологии за повишаване на добивите, усвояване на нови сортове, растениевъдство и зеленчукопроизводство, неподвластни на климатичните промени“ - с изпълнение за годината 1 400,14 хил. лв.**

Проектите по тези две водещи за ПИРО мерки имат относителен дял **75,06 %**. от вложените средства за проекти. **Мярка 3.1** има дял от **63,34 %**, а **Мярка 1.2 – 11,71. %**. от вложените средства.

Общо за периода **01.01.2023 - 31.12.2023 г.** са изпълнени окончателно или са в процес на текущо изпълнение **54** значими проекта – за **Приоритет 1 - 15 броя; за Приоритет 2 – 16 броя; за Приоритет 3 – 11 броя; за Приоритет 4 – 6 броя; за Приоритет 6 – 6 броя.** Общата стойност на проектите е **11 957,03 хил. лв., т.е. налице е условно средна стойност от 221,43 хил. лв. за един проект.** За сравнение, за първите две години 2021 и 2022 г. на изпълнението на ПИРО са изпълнени реално проекти за **1 676,86 хил. лв., т.е. през отчитания сега период на 2023 г. са изпълнени в стойностно изражение 7 пъти повече проектна дейност.**

№	Проект / инициатива	Сметна стойност (хил. лв.)	Реално изплатени годината (хил. лв.)	Разпределение на финансовите средства, хил. лв.					Период за реализация							
				Държавен бюджет	ЕСИФ и други ОП	Общински бюджет	Собствен принос	Други източници	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Мярка 2.5. Развитие на услугите в социалната сфера		824,78	703,27	637,55	23,82	39,59		2,50								
По годишния доклад за изпълнение за 2021 и 2022 г.		77,05	39,87	34,50		2,87		2,50								
По годишния доклад за изпълнение за 2023 г.		747,73	663,41	603,05	23,82	36,72										
1	Проект „Постройка към Дневен център за пълнолетни лица с увреждания“ (ДЦПЛУ) с. Ценово, план 2021-2023, закупуване на компютърна техника и обзавеждане	95,40	57,37	20,85		36,72										
2	Финансиране на Център за обществени услуги“ (ЦОП) в община Ценово за 2023 год., закупуване лек автомобил	158,34	142,97	142,97												
3	Финансиране на Дневен център за подкрепа на лица с увреждания (ДЦПЛУ) в община Ценово за 2023 год.	150,79	119,86	119,86												
4	Финансиране за предоставяне на местна дейност за 2023 год. за „Домашен социален патронаж“ – община Ценово	229,61	229,61	229,61												
5	Финансиране на услуга „Приемна грижа“ чрез проект по ОПРЧР „Приеми ме 2015“ (2015 – 2023)	113,59	113,59	89,76	23,82											
Приоритет 3. Изграждане на инфраструктурите и благоустройство на жизнената среда		20 368,00	9 597,63	5 791,76	1 226,91	1 770,85	0	1 115,63								
Мярка 3.1. Рехабилитация на пътната и уличната инфраструктури в общината		17 573,33	8 297,72	5 390,88	1 166,61	1 650,21										
По годишния доклад за изпълнение за 2021 и 2022 г.		5 931,70	633,59	572,12		61,48										
По годишния доклад за изпълнение за 2023 г.		11 641,63	7 574,13	4 818,76	1 166,61	1 588,72										
1	Ремонт на общински път RSE 1211 по план 2022 – 2024 г.	6 802,11	3 974,55	3 974,55												
2	Рехабилитация на уличната мрежа в населените места	4 839,52	3 599,58	844,21	1 166,61	1 588,72										
3	Ремонт общински път RSE 3218-/II, Пиперково-Караманово															
4	Хоризонтална маркировка, частичен асфалт общински пътища															
Мярка 3.2. Рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежа		1 118,43	1 118,43		17,80			1 100,63								
По годишния доклад за изпълнение за 2021 и 2022 г.		1 118,43	1 118,43		17,80			1 100,63								
По годишния доклад за изпълнение за 2023 г. – загуби 42,21 %																
1	Два работни проекта за рехабилитация на водопроводна мрежа за с. Ценово и с. Долна Студена чрез ПУДООС															

№	Проект / инициатива	Сметна стойност (хил. лв.)	Реално изплатени годината (хил. лв.)	Разпределение на финансовите средства, хил. лв.					Период за реализация							
				Държавен бюджет	ЕСИФ и други ОП	Общински бюджет	Собствен принос	Други източници	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
	Мярка 5.2. Развитие на административния капацитет в услуга на гражданите и бизнеса	21,99	20,93	6,00		14,93										32
	По годишния доклад за изпълнение за 2021 и 2022 г.	21,99	20,93	6,00		14,93										
	По годишния план за изпълнение за 2023 г.															
1	През м. Април 2023 г. са проведени 2 (две) информационни срещи за 15 участници в партньорство с Областен информационен център и Национална служба за съвети в земеделието – Офис Русе, по нови програми в ЕСИФ															
2	Проведени 15 обучения за общо 30 служители по актуални въпроси на административния капацитет – Индикатори 5.2 и 5.3 , подготвен и внедрен нов административен стандарт – добра практика за активна обратна връзка: граждани - служители															
	Мярка 5.3. Партньорство със заинтересовани страни	0,00	0,00													
	По годишния доклад за изпълнение за 2021 и 2022 г.	0,00	0,00													
	По годишния доклад за изпълнение за 2023 г.															
1	Сътрудничество с ОИЦ-Русе и НССЗ – офис Русе за общо 34 дни консултации на фермери, семинар „Биологично земеделие“, консултирани 28 стопанства по Мярка 6.1 и 24 по Мярка 6.3 на ПРСР както и за подготовка на проектите на общо 12 стопанства.															
2	Подписано стратегическо споразумение с 10 партньори – общини, Университети, АПИ – София, ВиК, ЕСО – София и МИГ, за интегрирани териториални инвестиции за „ Устойчив икономически растеж и индустриална инфраструктура “.															
3	Разработени две проектни предложения по Interreg BG – RO, с общини от Окръг Гюргево, Община Русе, Парк „Комана“, за „ Партньорство в ТГС с цел управление на горите и по-зелен трансграничен регион “															
	По годишния доклад за изпълнение за 2021 и 2022 г.	12 689,6	3 118,32	937,48	774,09	263,62	0,00	1 118,13								
	По годишния доклад за изпълнение за 2023 г., хил. лв.	23 516,34	11 957,03	6 379,47	5 685,33	2 796,24	3 829,9	0,00								
	Общо за ПИРО за 2021, 2022 и 2023 година, хил. лв.	36 205,9	15 075,4	7 330,95	6 459,4	3 059,8	3 829,9	1 118,13								
	Относителен дял на изразходвания паричен ресурс спрямо индикативна стойност на ПИРО - Ценово 29,027 млн. лв. , %		51,94	25,26	22,25	10,54	17,57	5,13								

- Сметните стойности за проектите за 2021 г. са от Доклад 2021 на ПИРО, а за 2022 г. са по разчетите за капиталови разходи 2022 г. и по справки за изпълнени проекти от Община Ценово, ИСУН и други източници

ПРИОРИТЕТ 1: ОПТИМАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИЯ И ЧОВЕШКИЯ РЕСУРС ПРИ ВЪВЕЖДАНЕ НА КРЪГОВА ИКОНОМИКА ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ

• ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2021 И 2022 Г.

През 2021 г. е подготвен проект на ОУП на община Ценово и 10 броя ПУП за частни фотоволтаични проекти. Обсъдени са проекти за реализация на ТГС с Окръг Гюргево и са обсъдени планове за водовземания от р. Янтра за капково напояване. Реализиран е проект за преработка на плодове в с. Новград и отдадена площ в с. Долна Студена за шивашка фирма.

През 2022 г. са изпълнявани 6 проекта по Мярка 1.2 за развитие на интелигентно и устойчиво земеделие и три по Мярка 1.3 за насърчаването на предприемачеството – Таблица 7. Подкрепя се развитието на местния бизнес чрез предоставяне на информация за потенциала на общината. За съжаление няма финансов израз за работата по Мярка 1.1 и 1.4 – Таблица 7.

• ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2023 Г.

По мярка 1.1 „ Утвърждаване на зоните за въздействие като териториални общности за успешно социално-икономическо развитие на цялата община.

Съгласно ПИРО 2021-2027 особена зона за въздействие са земеделските стопани с животновъдство и трайни насаждения. За тази цел през 2023 год. са подкрепени с общо 10 бр. договори животновъдни стопанства за наемане за срок от 5 години на **2 360,414 дка** общински земи и 6 договора за наемане за **703,133 дка** за една година. Специално за развитие на трайните насаждения са отдадени под наем за 15 год. общо **27 000 дка**.

По горните договори община Ценово е получила приходи от наем в размер на общо **1 млн. 133, 88 хил. лв.**, които ще се използват за общински проекти и инициативи – Таблица 7.

По мярка 1.2 „Развитие на интелигентно и устойчиво селско стопанство чрез ...“ е създадено ползотворно за земеделските стопанства сътрудничество с ОД „Земеделие“, Националната служба за съвети в земеделието – ТОО-Русе и Мобилен общински офис – гр. Бяла. (МОО). За годината са проведени 34 броя консултантски дни/изнесени приемни в населени места в Община Ценово с 69 броя консултирани лица; МОО - Бяла е организиран и провел 1 бр. информационно събитие на тема: „Биологично земеделие - възможности за подкрепа на биологичните производители. Изпълнение на поети ангажименти по ПРСР 2014 - 2020 г.“.

На земеделски стопани и/или на лица, желаещи да се занимават със земеделие са представени общо 470 бр. консултации на различни тематики, както следва:

- Предоставени са 95 броя специализирани консултации в областта на земеделието; земеделските стопани относно ползите и предимствата от тяхното сдружаване; Предоставени са 42 консултации относно безопасни условия на труд, регистрационни, лицензионни и други изисквания в земеделието; Предоставени са 28 бр. консултации относно възможностите за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти към ПРСР 2014-2020 г. по подмярка 6.1. "Стартова помощ за млади земеделски стопани" и 24 бр. консултации за кандидатстване за подмярка 6.3. "Стартова помощ за развитие на малки стопанства"

- Подпомогнати са 6 одобрени малки стопанства и 6 одобрени млади фермери при изпълнение на проектите им по подмярка 6.3 и подмярка 6.1 - методическа помощ - изготвяне на отговори на уведомителни писма, заявки за плащане и подготовка на други документи;

- Предоставени са 2 бр. доклади с 9 консултантски пакети (КП) на малки земеделски стопанства по подмярка 2.1.2 „Консултантски услуги за малки земеделски стопани“ по ПРСР 2014-2020 г., взети са почвени проби и са дадени препоръки за торене на земеделски култури;

- Предоставени са 305 бр. консултации по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2027 г.(СПРЗСР 2023-2027 г.) - законоустановени изисквания, национални стандарти, еко-схеми, заявяване в Системата за електронни услуги (СЕУ) на Държавен фонд „Земеделие“ и др.

По мярката е регистрирана активна работа по договориране и изпълнение на проекти за развитие на земеделските стопанства и дружества в района.

Стартирани са два иновативни проекта 2023 – 2025 год. на АГРОЛА ЕКОИНВЕСТ ЕООД на сметна стойност общо 4 835,95 хил. лв. по мярка 4.1 на ПРСР, от които **2 417,98 хил. лв.** са БВП и съответно приносят на бенефициента, като са изплатени за годината **726,26 хил. лв.** С характер на иновация за резултата е също проектът по Мярка 4.1 на ПРСР на ГИП-60 ЕООД по план 2023 – 2025 год. за автоматизирани системи за напояване, торене и защита от градушка. Сметната стойност на проекта е 1 913,47 хил. лв., а БВП и собственият принос – **956,74 хил. лв.**, като за 2023 год. са изплатени **261,61 хил. лв.**

С помощта на консултанти от НССЗ, през **2023 г. са договориани и изпълняват успешно** общо 6 проекта по Мярка 6.3 за подкрепа на малки земеделски стопанства в периода 2022 – 2025 год. и общо пет проекта по Мярка 4.1 на ПРСР за 2023 – 2025 год.

През 2023 год. по **Мярка 1.3 „Насърчаване на предприемачеството и развитие на икономически дейности в нови МСП за максимално оползотворяване на продукцията от селското стопанство, търговията и туризма“**, по план 2023 – 2024 г. е започнало изпълнението на проект за информационен обучителен център в с. Ценово на **стойност 8,70 хил. лв.**, за годината са усвоени **8,20 хил. лв.** от общински средства.

Като израз на предприемачество, с помощта на консултанти от НССЗ, през 2022 г. е договориран и изпълнен успешно през 2023 год. проект по Мярка 6.1 „Млад фермер“ на ПРСР за закупуване на земеделска техника и оборудване в с. Новград от фирма АРКАН КААН ЕООД.

По Мярка 1.4 „Подобряване на съществуващия местен микро и малък бизнес чрез стимулиране на кръговата икономика“ в периода 2021 – 2023 год. е изпълнен и разплатен от ДФ „Земеделие“ проект на „Вардмекс“ ЕООД за повишаване биосигурността в животновъдна ферма за свине в с. Караманово. Общо по мярка 1.4 могат да се отчетат **14 проекта на предприятия**, регистрирани в системата ИСУН, от които 5 по Мярка 4.1 / ПРСР са иновативни.

ПРИОРИТЕТ 2: ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ В ОБЩИНАТА ЧРЕЗ ПОДОБРЯВАНЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО, СОЦИАЛНИТЕ И МЛАДЕЖКИТЕ ДЕЙНОСТИ

• ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2021 И 2022 Г.

През 2021 г. по **Мярка 2.1** са реализирани обучения за квалификация на служители от администрацията, на учители и на читалищни служители; Организиран е семинар „Реакции при бедствени ситуации“ по ТГС проект; Проведено е професионално обучение на 12 безработни; Осъществена е подкрепа за съхраняването и развитието на местни традиции и културни инициативи. **По Марка 2.2** е проведен семинар от Областен информационен център и НССЗ – Офис Русе по новите ОП през 2021 – 2027 г. и мерките 6.3 и 6.1 в земеделието. По **Мярка 2.3**, с цел задържане на младите хора в общината, са обсъдени възможни проекти по ОПРЧР. По **Мярка 2.5** е систематизирана информацията за действащите амбулатории в община Ценово. По **Мярка 2.5** са изпълнени проекти за ремонт на сгради на Домашен социален патронаж и закупуване на оборудване и предоставяни социални услуги с финансиране от ФЕС и Бюджета.

През 2022 се изпълнявани четири дейности/проекта за подобряване на образованието,

здравеопазването, социалните и младежки дейности, но за 2022 г. е усвоена 2,59% от сметната стойност на проектите. През годината общо 32 бр. педагогически специалисти от четирите училища са преминали през обучителни курсове на различни теми за повишаване на техните знания и умения. В основните училища през 2022 г. се изпълнявани различни проекти, които обхващат 90% от учителите и читалищните дейци. През 2022 г. е открит Младежки център, с девет зали за отдих, забавления и спортни дейности, като помещенията и съоръженията се използват безплатно от посетителите.

• ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2023 Г.

По Мярка 2.1 “Осигуряване на дистанционно обучение, квалификация и преквалификация на трудовия потенциал“ са подписани договори за временна заетост и са разплатени общо **843 чов. месеца** на ставка МРЗ вкл. осигуровките, т.е. общо **769,138 хил. лв.**, разпределени по програми за **субсидирана заетост, както следва:**

- По Национална програма „Обучение и заетост на продължително безработни лица – К2“ са усвоени 20 човеко месеца на сметна стойност **9,059 хил. лв.**, вкл. осигуровките;
- По национална програма „Помощ за пенсиониране“ за **35 човеко** месеца на сметна стойност общо **29,307 хил. лв.** вкл. осигуровките;
- По Програма „Заетост по Чл. 55/а от ЗНЗ“ общо **30 човекомесеца** на сметна стойност общо **23,094 хил. лв.** вкл. осигуровките;
- По национална програма „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания са реализирани за 2023 год. общо **21,798 хил. лв** вкл. осигуровките за **23 човекомесеца**;
- По социална услуга „Асистентска подкрепа“ по реда на Закона за социалните услуги и ППЗСУ“ са реализирани **128 човеко месеца** заетост на стойност **98, 408 хил. лв.**
- По „Механизъм лична помощ по реда на закона за личната помощ“ са усвоени **439** човекомесеца заетост на обща сума **458,663 хил. лв.** при налична субсидия в размер на **496,63 хил. лв.** от държавния бюджет за 2023 год.
- По проект от ПРЧР за „Нова възможност за младежка заетост“ са реализирани общо **168** човеко месеца на стойност **128, 809 хил. лв.** вкл. осигуровките.

Както се вижда, по Мярка 2.1 през 2023 г. са реализирани общо **675** човекомесеца заетост с национално финансиране (от държавния бюджет) за общо **640,329 хил. лв.** и **168 човекомесеца** финансиране от ПРЧР (т.е. по ЕСИФ) на стойност **128,809 хил. лв.**

През годината, съгласно споразумение с Проект „Красива България“ No РД-17-27 / 27.03.2023 г. с МТСП по мярка 03 „Професионално обучение за квалификация“ е проведен курс за **10 регистрирани безработни лица** по професия „Болногледач“, специалност „Здравни грижи, с продължителност 300 часа за 41 дни. Допълнително **11 младежи** са обучени като доброволци за психосоциална подкрепа на уязвими групи и при бедствия и аварии по БЧК. Заедно с обучените по Програма „ЗОХТУ“ **3 (три) лица** и **10 безработни лица** за обучение и заетост, се отчитат общо **34 обучения на безработни лица – Индикатор за продукт 2.1.**

По Мярка 2.3 „Организиране на младежки дейности“ , за детска педагогическа стая и Районно полицейско управление – с. Ценово са закупени пет броя лаптопи и два климатика на сметна стойност **8,44 хил. лв.**, като за 2023 г. са усвоени **8,26 хил. лв.** от държавния бюджет.

В рамките на тази мярка са отчетени и проектните дейности на учениците. Така, по проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“, който има за цел да противодейства на риска от отпадане на ученици, са участвали **31 ученика** от училища в

Общината и **10 техни родители**. В детските градини в с. Ценово и с. Караманово общо 16 деца са участвали в две групи в Проект „Активно приобщаване в системата за предучилищното образование“, като са изпълнени **10 допълнителни ситуации по български език**.

По Мярка 2.4 „Подобряване на достъпа до здравно обслужване на населението и здравна инфраструктура“ през 2023 год. , съвместно с „Ротари клуб“ – Русе е проведено безплатно кръвно изследване на 35 мъже от общината по стойностите и наличието на туморен маркер на простатната жлеза. **Назначен е „Здравен медиатор“** на населението от малцинствени групи, който 2023 год. е изпълнил **26 специализирани консултации** на младежи по здравни и социални казуси.

По Мярка 2.5 “Развитие на услугите в социалната сфера“, съгласно решение на ОбС от 2021 / 2022 г. по план 2022 – 2023 г. се изпълнява проект за „пристройка към съществуваща сграда на „Дневен център за пълнолетни лица с увреждания“ на сметна стойност **69,60 хил. лв.** от общинския бюджет. През 2022 г. са усвоени **35,40 хил. лв.**, а през 2023 г. – **34,20 хил. лв.**

За подготовка по въвеждане в експлоатация на ДЦПЛУ през 2023 г. е закупена компютърна техника и домакинско обзавеждане с бюджет по **25,80 хил. лв.**, от които **23,17 хил. лв.** от държавния бюджет и **3,32 хил. лв.** от общински средства. За нуждите на Центъра за обществена подкрепа (ЦОП) е закупен и лек автомобил за сметна стойност **12,00 хил. лв.**, като са усвоени **9,86 хил. лв.** от държавния бюджет.

За издръжката на Център за обществени услуги (ЦОП) през 2023 год. е било на разположение финансиране от държавния бюджет в размер на общо **146,34 хил. лв.**, вкл. **23,02 хил. лв.** преходен остатък от 2022 год. Изразходваните средства през 2023 год. за социалните услуги от ЦОП са в размер на **133,01 хил. лв.** от държавния бюджет.

Размерът на субсидията от държавния бюджет за Дневен център за пълнолетни лица с увреждания (ДЦПЛУ) за **2023 г. е общо 150,79 хил. лв.**, в т.ч. преходен остатък от 2022 г. **14,64 хил. лв.** Изразходените средства през 2023 г. за ДЦПЛУ са в размер на **119,86 хил. лв.**

Изразходените средства през 2023 г. за предоставяне на местната дейност „Домашен социален патронаж“ в община Ценово са в размер на **229, 605 лв.** В качеството си на партньор на Агенция за социално подпомагане (АСП) по проект „Приеми ме 2015“, финансиран по ОПРЧР - Етап 2 и през 2023 год. община Ценово е предоставяла социалната услуга „Приемна грижа“. За периода 2020 – 2023 г. общият размер на финансираните дейности са **113,587 хил. лв.**, от тях през 2023 г. са изразходени **23,823 лв.** от ОП „РЧР“, а останалите средства са от държавния бюджет.

ПРИОРИТЕТ 3: ИЗГРАЖДАНЕ НА ИНФРАСТРУКТУРИТЕ И БЛАГОУСТРОЯВАНЕ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА

• ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2021 И 2022 Г.

През 2021 г. по Мярка 3.1 са извършени основни и текущи ремонти на общински пътища, на улици, тротоари и др. в населените места, възстановяване на асфалтови настилки и др. **По Мярка 3.2** са реализирани проекти за реконструкция и рехабилитация на водопроводи в с. Ценово и с. Долна Студена. **По Мярка 3.3** е подменен един котел и извършен ремонт на топлопровод. **По Мярка 3.4** са изградени нови спортни площадки в с. Долна Студена и нова площадка за стрийт фитнес на открито в ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово.

През 2022 г. в общината са реализирани 35 проекта на обща стойност **7 905,01 хил. лв.**, изключително за подобряване на пътната и улична инфраструктура в общината. През 2022 г. е извършено подобряване на пътната и уличната инфраструктура с обща дължина **29,449 км.**

Извършена е реконструкция и рехабилитация на водопровод с обща дължина **4,985 км.**, като от тях **2,090 км.** са в с. Ценово и **2,895 км.** са в с. Долна Студена. Изготвен е проект за изграждане на пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ) в с. Ценово, в процедура по съгласуване и одобряване. През 2022 г. в Община Ценово са засадени равномерно по кметства **3 900 бр.** фиданки от общи дървесни видове и такива за плодове. През 2022 г. е одобрен проект „Озеленяване и възстановяване на зелени площи в Детска градина „Баба Тонка“ с. Ценово.

Общо може да се оцени, че приоритетът е с най-голям брой дейности/проекти и с най-голям финансов принос. Финансовото изпълнение на приоритета за 2022 година е **12,51%**.

• ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2023 Г.

По мярка 3.1 „Рехабилитация на пътната и уличната инфраструктура“ са изпълнени:

(1) Проект за ремонт на общински път RSE 1211 по плана за 2022 – 2024 год. на сметна стойност **6 802,11 хил. лв.** с финансиране от държавния бюджет, като за 2023 год. са извършени строителни работи за **3 974,55 хил. лв.** **Индикатор 3.1** може да се отчете като **..... км.**

Със спестени средства за зимно поддържане през 2023 г. е извършено поддържане и текущ ремонт на общински път RSE 3218- /II-54, Пиперково– п.к. Новград/Караманово– Хижата.

По споразумение с АПИ , от ОПУ – Русе е извършено освежаване на хоризонтална маркировка, почистване на банкети и кърпеж с асфалтиране на Път II - 54 Гара Бяла-Ценово-Пиперково- Караманово-Вардим-Свищово-участък в с. Ценово и на Път III (Русе) Обретеник – Ценово-участък в с. Ценово.

(2) Ремонт и благоустрояване на уличната инфраструктура (Код по ЕБК 6606) по плана за 2022 – 2023 год. за селата Пиперково, Долна Студена и Ценово. Проектът е на сметна стойност общо **819,19 хил. лв.**, а за 2022 год. са били усвоени **96,97 хил. лв.** За 2023 год. са усвоени **721,42 хил. лв.** , от които **120,22 хил. лв.** от държавния бюджет и **601,22 хил. лв.** от общинския бюджет.

(3) Ремонт и благоустрояване на уличната инфраструктура по плана за **2023 год.** за селата Ценово, Долна Студена, Караманово, Кривина, Белцов, Беляново и Джулюница. Проектът е на сметна стойност **4 020,33 хил. лв.** За същата година са усвоени **2 878,16 хил. лв.** с финансиране **723,99 хил. лв.** от държавния бюджет, **987,57 хил. лв.** от общинския бюджет и **1 166,61 хил. лв.**, от ЕСИФ чрез ПРСР.

Общо по (2) и (3) по-горе са ремонтирани и благоустроени **9,337 км. улици** в общината.

По мярка 3.2 „Рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежа“- през 2023 няма изпълнени проекти, поради конкретната програма за изпълнение на проекти. Сключен е Договор № 11327112023ДЗ от 27.11.2023 г. „Изготвяне на инвестиционен проект във фаза "работен" и упражняване на авторски надзор по време на строителството на обекти: "Реконструкция и рехабилитация на съществуващи водопроводи в с. Ценово и с. Долна Студена, Община Ценово“ с **обща дължина за с. Ценово 3995м и 5285 м за с. Долна Студена.**

По данни от „В и К“ ООД - Русе, относителният дял (%) на реалните загуби на вода общо за ПЕР Ценово за 2023 г. са **42,21 %**. Налице е устойчива тенденция за намаляване на Индикатор 3.5 от Таблица 6 (Б) от **53,05 % (2019 г.) до 42,21 % (2023 г.),** при целева стойност **45 % за 2027 год.,** което означава, че **мярка 3.2 е изпълнена още към 2023 – 2024 год.**

По мярка 3.3 „Изграждане на поддържане на образователната инфраструктура“ през 2023 г. са изпълнени два проекта. Първият е за закупуване и монтаж на оборудване за видеонаблюдение в с. Долна Студена, с. Новград и с. Караманово на сметна стойност **11,10 хил. лв.** от държавния бюджет, като за 2023 год. са усвоени **6,40 хил. лв.** Вторият проект е за придобиване на програмни продукти и лицензи за използването им за училището в с. Долна

Студена и за детски градини в селата Караманово, Новград, Ценово и Долна Студена. Сметната стойност на проекта е **3,70 хил. лв.** от държавния бюджет, които са усвоени през 2023 год.

Извършен е през м. Март 2023 год. ремонта на училището в с. Долна Студена по план 2022 – 2023 год. за боядисване, смяна на врати, външна изолация, LED осветление и др. В училищата в селата Ценово, Долна Студена и Караманово са изградени площадки за **практическо обучение по безопасност на движението по пътищата.**

По мярка 3.4 „Изграждане/поддържане на спортна инфраструктура“ е продължено изпълнението на проект по план 2022 – 2024 г. за „Комплекс за спорт и развлечения в УПИ IV – 912 в кв. 39 в с. Ценово – Етап I, с. Ценово“, при сметна стойност за периода на проекта **488,00 хил. лв.**, през 2023 г. са усвоени **7,92 хил. лв.** от общински средства. По Отчета по Плана за младежките дейности, през 2023 г. са открити две нови комбинирани спортни площадки в с. Ценово и с. Долна Студена. С това се отчитат от 2021 г. **общо три** футболни клуба, **4 (четири)** спортни площадки за футбол и **4 (четири)** за стрийт фитнес.

По мярка 3.5 „Изграждане/поддържане на културната инфраструктура“ е отчетен основният ремонт на читалището в с. Джулюница по Програма „Красива България“ на стойност **298,978 хил. лв** от държавния бюджет. Със средства в размер на **8,568 хил. лв.** от ЕСИФ (ПРСР) са закупени книги и права за ползване на Internet в читалищата на Общината.

Извършени са също текущи ремонти/поддържане на: сгради на Храм „Свети Димитър“ и Етнографска сбирка в Новград; обществена сграда в с. Ценово и Долна Студена; сграда за тъжни ритуали с. Ценово и кметство – Кривина; лекарски кабинети в три села на Общината.

ПРИОРИТЕТ 4: СЪХРАНЯВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ОКОНОМИЧЕСКИ ЕФЕКТИВНО ПРЕЗЕНТИРАНЕ НА ИСТОРИЧЕСКИТЕ И ПРИРОДНИ ДАДЕНОСТИ КАТО УСЛОВИЯ ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИ И РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

• ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2021 И 2022 Г.

През 2021 г. по **Мярка 4.1** е приключен основният ремонт на Етнографската музейна сбирка в с. Новград с финансиране съгласно ПМС. По **Мярка 4.2** е разработена/приета краткосрочна програма за насърчаване на използването на ВЕИ. Издадени са 51 разрешения за строеж на фотоелектрически централи (ФЕЦ) в деветте населени места на общината. Внедряват се мерки за енергийна ефективност – приета е Програма за периода 2021-2027 г.; Изпратен е отчет до АУЕР за отчитане на сграда „Младежки център“ с мярка за топлоизолиране; Извършена е подмяна на 40 броя улично осветление с енергоспестяващи осветителни тела. **По Мярка 3** са извършени редица дейности за подобряване екологичната картина в общината. Закупен е един брой електрически автомобил. Подадени са за финансиране към ПУДООС общо 14 малки проекта по Национална компания „За чиста околна среда“. Одобрени са за финансиране пет такива проекта – с. Ценово, с. Новград, с. Караманово и с. Долна Студена.

През 2022 година са изпълнявани 6 проекта на обща стойност **134,81 хил. лв.** Финансовото изпълнение на приоритета за 2022 година е под 1% заради високата стойност, която е заложена в ПИРО. Общината е депозирала заявление в ПУДООС за изпълнение на проект „Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци в община Ценово“. Делът на депонираните отпадъци спрямо общообразуваните е **45%**, а делът на оползотворените отпадъци – 55%. Подготвено е проектно предложение за „Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци“, за безвъзмездна финансова помощ през 2023 г. Сключен е договор за разделно събиране на битови отпадъци от облекла и

текстилни материали на територията на общината с „М-ТЕКС РЕЦИКЛИРАНЕ НА ТЕКСТИЛ“ ООД. От фирмата е предоставен един контейнер, който се обслужва ежемесечно от фирмата.

През 2022 г. е проведена разяснителна кампания в училищата за разделно събиране на отпадъците. Под формата на игра учениците са събрали 640 кг. отпадъци от опаковки за регионалното депо за битови отпадъци в Бяла. Продължила е подмяната на уличното осветление с енерго спестяващи осветителни тела. През годината са приключили текущи ремонти за мерки за енергийна ефективност в две училища - с. Караманово и с. Долна Студена.

- **ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2023 Г.**

По Мярка 4.1 „Развитие на туризма като възможност за популяризиране на културното наследство“ са изпълнени редица проекти в план 2022 – 2023 г. За 2023 год. са изпълнени проекти за: Беседка в с. Беяново; Фонтан в с. Долна Студена; Проект за парк в с. Новград; Детска площадка в с. Новград. Общата сметна стойност е **93,29 хил. лв.**, в предишни години са усвоени **17,99 хил. лв.** През 2023 г. са усвоени **26,66 хил. лв.**, от които 12,01 хил. лв. от държавния бюджет, **7,16 хил. лв.** от общинския бюджет и **7,50 хил. лв.** чрез ПУДООС.

Изработени и поставени в района на с. Беяново и с. Новград са две големи информационни табели – за етнографската музейна сбирка в с. Новград и указателни табели за скалните църкви край с. Беяново.

ПРИОРИТЕТ 5: ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ СЪВМЕСТНО СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ И ЖИТЕЛИТЕ

- **ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2021 И 2022 Г.**

През 2021 г. по Мярка 5.1 е приета Политика за мрежова и информационна сигурност, както и една процедура и вътрешни правила за оборот на електронни документи. **По Мярка 5.2** е изпълнена инвентаризация на предоставяните на населението административни и административно-технически услуги.

През **2022 г.** са реализирани 7 инициативи в рамките на това направление. Те са свързани с подобряването на административното обслужване, дигитализацията на административните услуги и партньорството със заинтересовани страни. Финансовото изпълнение на приоритетното направление е 12,98%. Общо 31 служители са се обучавали, преминали са през 18 бр. различни обучения. Въведен е в работата междурегистров обмен на данни чрез RegiX, който позволява голяма част от услугите да се извършват по комплексен път. Използва се деловодна система „Archimed“, чрез която се регистрира и насочва към съответния отговорен служител всеки, постъпил в администрацията документ. Създадена е и възможността за заплащане чрез ПОС терминал и са направени постъпки за присъединяване към Централен виртуален ПОС терминал. Проведени са и срещи между Община Ценово и представители на Общините Гряка, Хотареле и на Окръжен съвет Гюргево, на които са обсъдени инициативи за съвместни проекти.

- **ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ 2023 Г.**

По Мярка 5.1 „Внедряване на добри практики в управлението, информационното осигуряване и дигитализация на административните услуги“ е закупена компютърна, организационна и климатична техника в община Ценово и кметствата в Джулюница и Новград на сметна стойност **20,80 хил. лв.** от общинския бюджет.

Внедрена е система за електронен обмен на съобщения за получаване и изпращане на документи до други администрация. През 2023 г. Общината чрез деловодната система

„Archimed“ е осъществила 750 входящи и 1917 изходящи транзакции на данни.

Като нов стандарт / добра практика е разработена анкетна карта за обратна връзка на гражданството към общинска администрация, която е на разположение за мнение в Централния административен офис (ЦАО) и салона на МДТ. Поставена е също така на първия етаж-партер в сградата на общината кутия за мнения, предложения и оплаквания към общинска администрация. С това за 2023 г. се отчита един нов стандарт като добра практика – **Индикатор 5.1** в Продължение Таблица 6 (Б).

По Мярка 5.2 „Развитие на административния капацитет в услуга на гражданите и бизнеса“ през м. Април 2023 г., в партньорство с Областен информационен център (ОИЦ) – Русе и Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ) – Офис Русе, са проведени общо 2 (две) информационни срещи за 15 участници от общинска администрация и земеделски производители за новите програми по ЕСИФ и подмерки на ПРСР 2014-2020, за които е било възможно все още да се кандидатства.

По Мярка 5.2 се отчитат 30 обучени служители, които са участвали в общо 15 броя обучения за годината – **индикатори 5.2 и 5.3 в Таблица 6 (Б)**. С това може да се твърди, че целевите стойности за първите три индикатори за добро управление са на практика изпълнени преди плана 2027 г.

По мярка 5.3 „Партньорство със заинтересованите страни“ през 2023 год. община Ценово чрез Общинска служба земеделие е продължила сътрудничеството от 2022 г. с ОД „Земеделие“ и Национална служба за съвети в земеделието (офиси Русе и Бяла). За целта са осигурени общо 34 консултантски дни с 69 души, семинар за „Биологично земеделие“, консултирани са 28 стопанства по мярка 6.1 „Млади фермери“ и 24 души по мярка 6.3 „Стартова помощ за малки стопанства“. Подпомогнати са с пряка консултантска помощ за техни проекти 6 стопанства по Мярка 6.3 и 6 стопанства по Мярка 6.1.

Стратегическа стъпка е подписаното с няколко национални партньора „Споразумение за партньорство за подготовка и изпълнение на интегрирани териториални инвестиции за „Устойчив икономически растеж и индустриална инфраструктура“. Партньори са: общини Свищов и Полски Тръмбеш; Университетите в Русе и Свищов, Националния военен университет – Велико Търново; АПИ _ София; ВиК – Велико Търново; Електроенергиен системен оператор – София; МИГ Павликени – Полски Тръмбеш.

По Програма INTERREG „България – Румъния“ са подготвени две проекти предложения за периода 2024 – 2026 г. по Приоритетна ос 2 “По-зелен регион“, както следва:

- **„Партньорство за трансгранично сътрудничество на Община Ценово и Община Хотареле (Румъния) за управление на горите, което отчита климатичните промени“** с участници двете общини и индикативна стойност **500 хил. Евро;**
- **„Партньорство за трансгранично сътрудничество между български и румънски публични институции за по-зелен регион Гюргево - Русе“** с участници Община Ценово, Окръжен Съвет Гюргево, Комуна Хотареле и Администрацията на Природен парк „Комана“, с индикативна стойност **1 350 000 Евро.**

Като обобщение на прегледа за изпълнените през 2023 г. проекти и мерки може да се изтъкне, че е реализиран сериозен задел от проектни мощности за обективна Междинна оценка на ПИРО към края на 2024 г., а така и за набелязване на необходимите действия за устойчивото и балансирано развитие на община Ценово до края на програмния период 2021 – 2027 год.

4.2. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ИЗТОЧНИЦИТЕ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТИ, МЕРКИ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА П И Р О

Въз основа на прегледа на изпълнените проекти в Раздел 4.2 и Таблица 7 за приноса на всеки финансов източник реализацията на към мерките и приоритетите на ПИРО Ценово е разработена т.нар. Финансова таблица – Таблица 8. От нея са направени определени коментари за финансовите характеристики на приоритетите на ПИРО и за дела на финансовите източници..

Таблица 8.

Окупнена финансова таблица за изпълнението за 2021, 2022 и 2023 г. по приоритети на ПИРО

	СМЕТНА СТОЙНОСТ	ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА ГОДИНАТА	ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	ЕСИФ И ПРОГРАМИ	ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ	СОБСТВЕН ПРИНОС	ДРУГ ИЗТОЧНИК
ПРИОРИТЕТ 1							
ПР. 1 - 2021 и 2022	4 514	952,94	230,58	722,36	0,00	0,00	0,00
ПР. 1 - 2023	9 867,44	2 903,332	0,00	4 357,52	1 142,08	3 829,92	0,00
Общо Приоритет 1	14 022,13	3 856,36	230,58	5 079,88	1 142,08	3 829,92	0,00
ПРИОРИТЕТ 2							
ПР. 2 - 2021 и 2022	80,65	43,47	34,50	0,00	6,47	0,00	2,50
ПР. 2 - 2023	1 525,12	1 440,76	1 251,63	152,63	36,72	0,00	0,00
Общо Приоритет 2	1 605,77	1 484,23	1 286,13	152,63	43,19	0,00	2,50
ПРИОРИТЕТ 3							
ПР.3 - 2021 и 2022	7 905,01	2 005,48	663,92	51,73	174,21	0,00	1 115,63
ПР. 3 - 2023	12 462,98	7 592,15	5 127,84	1 165,18	1 596,64	0,00	0,00
Общо Приоритет 3	20 368,00	9 597,63	5 791,76	1 226,91	1 770,85	0,00	1 115,63
ПРИОРИТЕТ 4							
ПР. 4- 2021 и 2022	134,80	89,17	22,49	0,00	61,68	0,00	5,00
ПР. 4 - 2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Общо Приоритет 4	134,80	89,17	22,49	0,00	61,68	0,00	5,00
ПРИОРИТЕТ 5							
ПР. 5 - 2021 и 2022	54,44	27,26	6,00	0,00	21,26	0,00	0,00
ПР. 5 - 2023	20,80	20,80	0,00	0,00	20,80	0,00	0,00
Общо Приоритет 5	75,24	48,06	6,00	0,00	42,06	0,00	0,00
ПИРО: 2021 + 2022	12 329,60	3 069,68	952,99	774,09	256,63	0,00	1 118,13
Относителен дял на всеки източник, %			30,72	24,96	8,27	0,00	36,05
ПИРО: 2023	23 876,34	11 957,03	6 379,47	5 685,33	2 796,24	3 829,90	0,00
Относителен дял на всеки източник, %			34,13	30,42	14,96	20,49	0,00
ПИРО: 2021,2022,2023	36 205,94	15 026,71	7 332,46	6 459,42	3 052,87	3 829,92	1 118,13
Относителен дял на всеки източник, %			20,65	55,21	5,88	14,37	3,84
Относителен дял (%) спрямо индикативната стойност на ПИРО 29,027 млн. лв.		47,21	24,92	22,07	10,13	13,19	3,85

Най-голям принос за изпълнението на ПИРО по разходи за проекти за трите години – 2021, 2022 и 2023 год. има **Приоритет 3. „Изграждане на инфраструктурите и благоустрояване на жизнената среда“**, с относителен дял от **63,66 %** спрямо сумарните разходи за проекти и мерки – **Фигура 3**. До голяма степен това „доминиране“ се дължи на изискванията в ПИРО за голям

относителен дял на общинските проекти за изграждане, рехабилитация и поддържане на уличната и общинска пътна мрежа, което се изразява и чрез реализираната за 2023 г. стойност на **Индикатор 3.1 - 63,3 %** относителен дял на тези проекти, при целева стойност **30 %** за 2027 г.

Фигура 3. Принос на приоритетите (%) към изпълнението по разходи на ПИРО Ценово

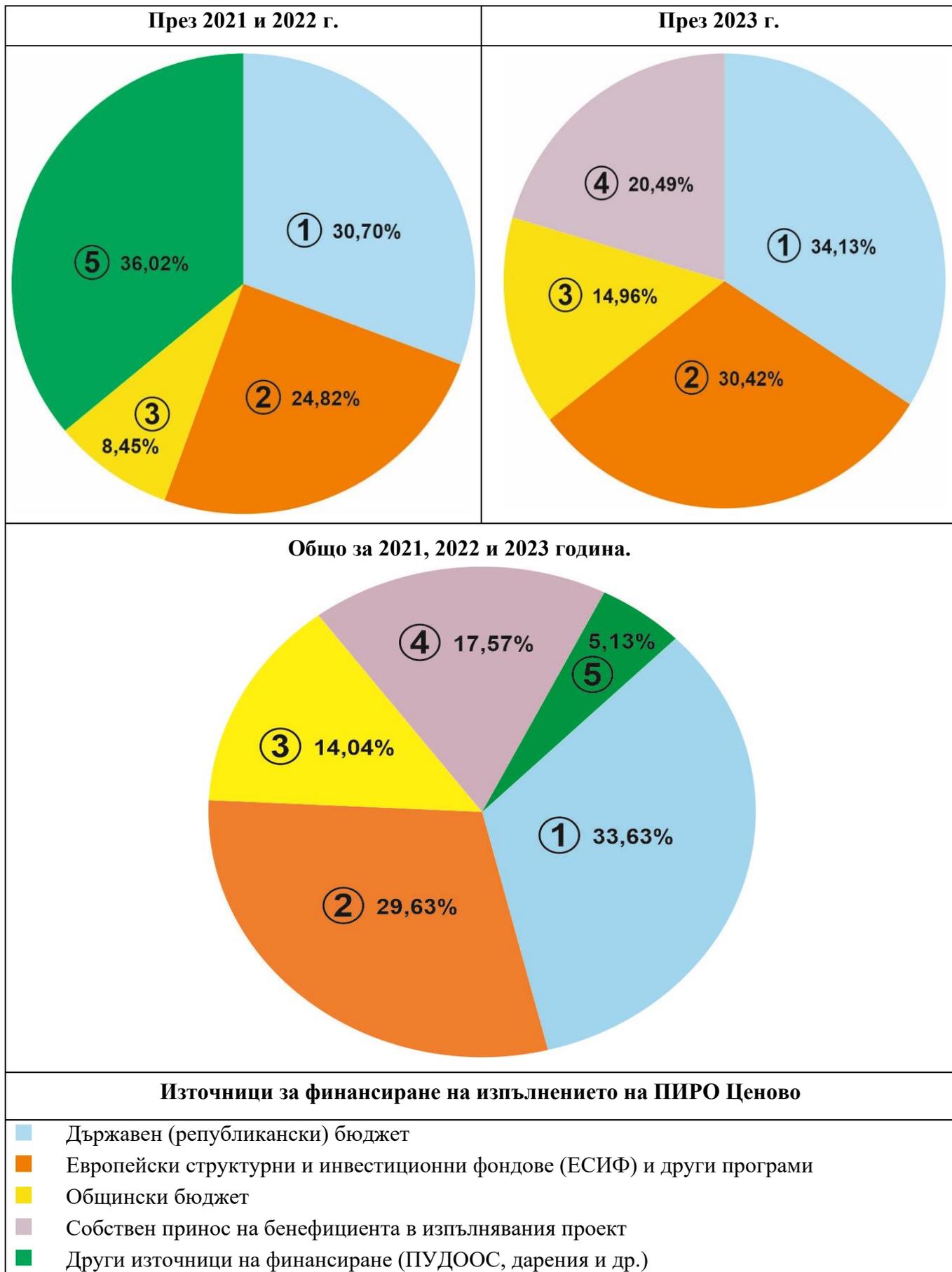

Източник: Община Ценово, Доклади 2022 и 2023 г., собствени пресмятания

Втори по важност според броя проекти и разходите е **Приоритет 1. „Оптимално използване на природния и човешкия ресурс при въвеждане на кръгова икономика за интелигентен икономически растеж“** с относителен дял **25,85 %** на средствата за изпълнените проекти. С най-голяма тежест тук са проектите за развитие на интелигентно и устойчиво земеделие – със сметна стойност **7,835 млн. лв.**, и изпълнение за годината проекти за **1,4 млн. лв.**

Поради преобладаващия дял на проектите за улична и пътна инфраструктура и за подобряване на селищната среда на Общината, най-важни за постигане целите на **Приоритет 3** за трите отчетани години е било финансирането от държавния бюджет (**58,47 %**) и от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) – дял **12,39 %**. Тези два най-важни източника на финансови средства за проекти имат относителен дял от **70,86 %** спрямо общо усвоените средства за ПИРО. Подобна е картината за **2023 год.**, като относителният дял на двата основни финансови източника е **79,79 %**. Финансирането от ЕСИФ се отчита основно от ПРСР 2014-2020 год,

Фигура 4. Относителен дял (%) на източниците за финансиране на проекти в ПИРО – Ценово за 2021 и 2022 г., за 2023 г. и общо за 2021, 2022 и 2023 год.

Източник: Община Ценово, Доклади 2022 г и 2023 г., собствени пресмятания за 2023 год.

Общо за 2021, 2022 и 2023 год., по Приоритет 1, преобладава финансирането от ЕСИФ, с относителен дял от **49,01 %** спрямо изпълнените проекти и мерки за трите години - **Таблица 8**. Сравнително голямо, поради правилата за финансиране на бизнес проекти по оперативните програми е финансирането от собствени средства (**37,26 % относителен дял общо за 2021, 2022 и 2023 год.**). Финансирането от общинския бюджет по Приоритет 1 е ограничено – **11,11 %** от общата сума за проекти, поради характера на основната част проекти – от интерес за земеделски производители и/или невъзможност за общинско финансиране на големи по обем проекти.

Преобладаващи за изпълнението на Приоритет 2 на ПИРО – Ценово поле за периода 2021 – 2023 г. са били финансовите средства от държавния бюджет с относителен дял от **86,65 %** спрямо общото финансиране по приоритета. Делът на финансираните от ЕСИФ проекти е сравнително малък – **10,28 %**, поради характера на проектите по приоритета. Това се обяснява с характера на проектите - за развитие на социални услуги, за младежки дейности и обучение.

Близка до Приоритет 1 е картината за ролята на общинския и на държавния бюджет за изпълнение на проектите и мерките по **Приоритет 4**, където относителният дял на тези два източника за финансиране общо за трите години 2021, 2022 и 2023 год. е **53,91 % от наличната (сметна) стойност за проекти. Финансиране от ЕСИФ поне досега не се използва.**

Подобна на Приоритет 4 е картината при проектите за **Приоритет 5**, но с доминантен характер на „европейското“ финансиране, което има относителен дял **87,5 %** спрямо усвоените за целия отчетан период средства. Държавният бюджет осигурява **12,5 %** от средствата за проекти по Приоритет 5.

Характерно за **изпълнението на ПИРО общо за 2021, 2022 и 2023 год.** е, че **най-голямата част** от вложените средства за проекти се финансират от държавния бюджет (относителен дял **33,65 %**) и ЕСИФ (изключително от ПРСР) – **29,64 %**. Приносът на финансирането от собствени средства за проектите е **17,57 %**, а от общинския бюджет е **14,01 %**. Средствата от други източници - от Предприятие за дейности по опазване на околната среда (ПУДООС) са малко – **5,13 %** спрямо общия обем проекти през 2021, 2022 и 2023 година.

Общата стойност на индикативния бюджет на ПИРО Ценово за периода 2021 – 2027 г. възлиза на **29,027 млн.лв.** Към края на **2023 г., общо за трите години на програмния период** са изпълнени проекти за **15 026,71 хил. лв.,** т.е. (условно), може да се оцени индикативно, че за първите три години ПИРО е изпълнен **финансово на около 51,77 % от плана** за програмния период. Като се има предвид, че се очаква ускоряване на финансирането съгласно Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР) за периода 2024 – 2027 год., **може да се твърди, че изпълнението на ПИРО върви успешно!**

Създалото се забавяне при утвърждаване на СПРЗСР (който замества ПРСР) и на други оперативни програми от периода 2021 – 2027 г. може да окаже известно негативно въздействие върху реализацията на плана. Въпреки това, постигнатия напредък за реализацията на ПИРО Ценово са видими към началото на 2024 год. По резултатите от анализирания по-горе **Раздели 2, 3 и 4 на Доклада**, може да се заключи, че темповете, с които ПИРО се осъществява са добри на фона на след пандемичната обстановка и нестабилната политическа ситуация в страната за последните две години.

Раздел 5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО - ЦЕНОВО ДО КРАЯ НА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2021 – 2027 Г.

На база на изложената информация и в съответствие с **изискваната структура** за доклади по изпълнението на ПИРО могат да се **направят няколко обобщаващи извода**, както за изпълнението на Плана през 2023 година и общо за периода 2021 - 2023 год., така и за формулирането на препоръки за подобряване на ефективността и ефикасността на изпълнението до края на програмния период, както следва:

1. Независимо от неблагоприятната политическа среда в периода след Covid кризата, годишната програма за 2023 год. на ПИРО на община Ценово е била изпълнявана успешно, като **не са установени неизпълнени мерки с краен срок на изпълнение 2023 год**, които е било възможно да се финансират от ПРСР 2014-2020 год. и програмите за инфраструктурно развитие – ОП „Региони в растеж“ и ОП „Опазване на околната среда“. Общата сметна стойност на проектите (**Таблица 8**), които са били планирани за 2023 г. е била **23,876 млн. лв.**, а общо за 2021, 2022 и 2023 год. – **36,206 млн. лв.** Предвид на макро обстановката, изпълнението на плана във финансово изражение за **2021, 2022 и 2023 год.** е много добро - реално изплатените суми възлизат на общо **15,027 млн. лв.**, т.е. **51,77 %** от индикативния финансов план за ПИРО в размер на **29,027 млн. лв.** за периода 2021 – 2027 година.

2. Налице е устойчив напредък при изпълнение на мерките по основната част от приоритетите на ПИРО- Ценово. Най значим по отношение на усвоените средства за мерките в плана е **Приоритет 3 „Изграждане на структурите и благоустрояване на жизнената среда“**, по **Приоритет 1 „Оптимално използване на природния и човешкия ресурс при въвеждане на кръгова икономика за интелигентен икономически растеж“** и **Приоритет 2 „Повишаване на качеството на живот чрез подобряване на образованието, здравеопазването, социалните и младежките дейности“**. Сравними по брой проекти и инициативи са също **Приоритет 4 и Приоритет 5**, но със сравнително много по-малко отразени средства за изпълнение на проекти – само **0,90 %** спрямо общите средства за ПИРО.

3. Най-много средства за проекти са усвоени в сферите на **селищната инфраструктура, селското стопанство, социалните услуги и за подобряване на управленческия капацитет и взаимодействие със заинтересованите страни**. Само по една мярка **4.1** не са били изпълнявани проекти през 2023 год., за разлика от **2022 год.**, когато е имало **10 (десет) мерки без реализирани проекти**. Отличава се преди всичко дейността по **Мярка 3.1 „Рехабилитация на пътната и уличната инфраструктура“** на сметна (проектна) стойност за годината **17 573,33 хил. лв.** и изпълнение за годината **8 927,72 хил. лв.** Интензивно се развива частната инициатива в сферата на земеделието, с акцент в автоматизацията при преработката на плодове и зеленчуци. В този подсектор по **Мярка 1.1 „Развитие на интелигентно и устойчиво селско стопанство“** през 2023 год. са изпълнявани проекти на сметна стойност **7 835,04 хил. лв.** и са изплатени **1 400,14 хил. лв.** за комплекса за преработка в с. Новград и за системи за напояване, торене и защита от градушка. Все още обаче няма примери за сдружаване на земеделски производители за маркетинга и търсене на пазари за земеделска продукция.

4. Основните **индикатори за резултат за реализиране на стратегически цели 1, 2 и 3** на ПИРО (**Таблица 5**), както и за продукт по приоритетите на ПИРО (**таблицы 6 (А и Б)**) бележат **положително изменение на стойностите** спрямо базовите такива. От **общо 34 валидни**

индикатора за резултат и за продукт, 16 броя индикатори (т.е. 47,10 %) са вече изпълнени, тъй като към 2023 г. стойността им е по-добра от планираната целева стойност за 2027 г. За 9 индикатора (26,45 % от съвкупността) е налице нормално (високо) изпълнение по стойност и за 9 индикатора (26,45 % от съвкупността) няма почти никакво изпълнение към 2023 г.

Стабилно се подобряват индикаторите за икономически подем и пазар на труда. Два от индикаторите за резултат - индикатори **1.1. „Средна годишна заплата в общината“** и **1.3. „Относителен дял на инвестициите за инфраструктура от бюджета на общината“** са на практика вече изпълнени преди края на програмния период. Неподходящо е бил избран Индикатор 2.1, тъй като в община Ценово няма средно училище и не е включван в извадката.

Общо **6 (шест) от 7 (седем) индикатора за продукт по Приоритет 1** имат вече стойност **над целевата за 2027 г.**, а един има също подобно високо изпълнение. Високо се очертава също така и изпълнението на индикаторите по Приоритет 3, с отчетени **4 (четири) постигнати целеви стойност за общо 9 (девет) индикатора** по този приоритет, **три високи изпълнения и две слаби изпълнения на индикатори.**

Изключително **високо може да се оцени изпълнението на показателите за Приоритет 5. „Добро управление съвместно със заинтересованите страни и жителите“.** С отчетените 30 обучени служители в 15 обучения, организирането на няколко срещи със заинтересовани страни, подписването на стратегическо споразумение за интегрирани териториални инвестиции за **„Устойчив икономически растеж и индустриална инфраструктура“** и два очаквани трансгранични проекти за **„управление на горите“** и за **„един по-зелен трансграничен регион“**, към третата година на ПИР- Ценово е налице **изпълнение на 75 % от броя индикатори в направлението.**

5. Проблемно е изпълнението на някои индикатори за продукт по Приоритет 2, като за **три от 6 (шест) индикатора все още няма никакво изпълнение** – **„Депю от животоспасяващи лекарства“**, **„Лица с квалификация за работа в депата“** и **„Създадени социални предприятия“.** Отличава се също **неизпълнението** на **„Изграждане на канализация“** и на **„Изграждане на пречиствателна станция за отпадни води“** (за последния проект все пак има готов работен проект), поради ограничения за финансирането на подобни проекти в малките общини. По наше мнение, тези показатели, при които неизпълнението е следствие на обективни причини **следва да се преосмисля при Междинната оценка и Актуализирания документ за ПИРО в края на 2024 год.**

Идентифицираните неизпълнения на показатели показват необходимост както от привличане на допълнителни експертни и управленски ресурси за проектите по тези проблемни показатели, така и внимателен анализ на обективните и/или субективни по същността си причини за забавено изпълнение. **Може да се препоръча следователно, както внимателна преценка при Междинната оценка (МО), така и евентуално редуциране или преформатиране на подобни мерки и на проекти за тяхното изпълнение в Актуализирания документ за ПИРО след МО в края на 2024 год.**

6. Изпълнението на голяма част от мерките в ПИРО е осъществено със средства от Европейските социални и инвестиционни фондове (ЕСИФ) чрез спечелени и успешно реализирани проекти по Оперативните програми (основно ПРСР 2014 – 2020 г.). Чрез реализацията на тези проекти, както и със средства от Държавния бюджет и от общински средства е подобрена местната инфраструктура, което създава **условия за подобряване на качеството на живот и повишаване на привлекателността на община Ценово** – подобрена

е уличната и общинската пътна мрежа, увеличават се икономическите резултати чрез предприятията за преработка на земеделски продукти, подобро е състоянието на спортните съоръжения и свързаната с тях инфраструктура, повишен е капацитетът на общинската администрация, особено по ефикасното административно обслужване на населението и по разработването на европейски програми и проекти.

Може да се изтъкне, че през последните година е осъществено интензифициране **по отношение на идентифицирането на нови проекти**. Голямото значение на ЕСИФ и на ТГС с Румъния за изпълнение на мерките за селищна инфраструктура и развитие на „зелена икономика“ подсещат за необходимостта от още по-активен мониторинг на проектите, а също и за по-нататъшното подобряване на сътрудничеството със съседни общини от страната и такива от Окръг Гюргево в РРумъния. Предвид на риска от дълъг период с по-висока инфлация в икономиката, необходимо е да се извършва мониторинг на заложените в Плана проекти и мерки, както и задълбочен анализ на необходимостта от евентуални промени в съдържанието на мерките.

7. Може да се препоръча, успоредно с провеждането на Междинна оценка (МО) на ПИРО и евентуалното формулиране на предложения за Актуализирания документ на плана, да се инициират и подготви изпълнението на партньорски проекти в рамките на стратегическото споразумение с 10 партньора от общини, университети, организации за развитие на инфраструктурата и др. Фокусът на вниманието може да бъде и върху възможностите за евентуално надграждане на публично-частни партньорства върху идеята за трансгранично сътрудничество (ТГС) с окръг Гюргево в планираните проекти. Приоритетни за това, според Стратегията за ТГС 2021 – 2027 год., могат да бъдат не само направленията за опазване на околната среда и развитието на зелена икономика в трансграничния регион „Русе – Гюргево“, но и за подпомагане на прехода към пазарно разширяване на земеделските стопанства и изгражданите преработвателни мощности. Иницирираните проекти за ТГС с Окръг Гюргево следва да бъдат групирани по-тясно и в съответствие с мерките за ограничаване на изменението на климата и адаптиране към климатичните промени. По този начин би могло да се осигури по-добра проследимост и отчетност на ефективността и ефикасността на проектите и мерките в самия ПИРО 2021 – 2027 год. на община Ценово

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Годишният доклад за наблюдение на изпълнението на План за интегрирано развитие (ПИРО) 2021 – 2027 год. на община Ценово за периода 01.01.2022 г. – 31.12.2023 год. е изготвен от колектив експерти на „ЕВРОПРОЕКТИ – РУСЕ“ ЕООД, която в лицето на Управителя и основен изпълнител Проф. Николай Найденов има изисквания капацитет според Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР) за разработване на стратегически документи за планиране на регионалното и местно развитие. Изпълнителят също така има съвместна работа и познава практиката на община Ценово по планирането и изпълнението на стратегически документи и проекти за регионално и местно развитие, чрез:

- **Участието през 2018 – 2019 г. в проект** по Interreg V – А Румъния – България“ „ПРОГРАМА ЗА ТРАНСГРАНИЧНО УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ОБЛАСТНИТЕ АДМИНИСТРАЦИИ НА ОКРЪГ ГЮРГЕВО И ОБЛАСТ РУСЕ“, рег. Номер 6.5.2.010, е-МС код ROBG – 136.
- **Изпълнението на Договор 074 19082021 ДЗ** „Изготвяне на последваща оценка на въздействието на изпълнението на Плана за регионално развитие на Община Ценово 2014 – 2020 г.“

Настоящият Ежегоден доклад за наблюдение на изпълнението за 2023 год. на ПИРО – Ценово 2021 – 2027 г. се основава на информацията за изпълнението на проекти и мерки през годината, като представя паралел и връзка с Доклада за наблюдение на изпълнението през 2022 год. В този смисъл, той е важна стъпка и за изготвянето, съгласно **Договор No 01917012024ДЗ** на Междинна оценка на изпълнението в края на 2024 год.

В резултат от извършената работа и на основание констатациите в представения Доклад, определяме **много добра оценка** за досегашното изпълнение на Плана за интегрирано развитие 2021 – 2027 на община Ценово, област Русе. Изведените в Доклада основни изводи и препоръки могат да се използват като информационна база при по-нататъшното изпълнение на ПИРО 2021 – 2027 г. на Община Ценово, Област Русе.

БЛАГОДАРНОСТИ

Екипът, разработил Годишния доклад за 2023 год. на ПИРО Ценово благодари на:

1. **Дирекция „Специализирана администрация“ и специално на Г-жа Красимира Божинова, Ръководител на отдел по управление на проекти в община Ценово** за помощта в процеса на комуникация и сътрудничество с партньорите от общината и външни организация при набирането на необходимата информация за подготовка на основните раздели на Годишния доклад 2023 год.

2. Ключовите експерти от специализираните и общофункционални звена на общинска администрация - Ценово за изготвяне на необходимата информация за доклада, съгласно форматите, подготвени от изпълнителя на годишния доклад 2023 год. за ПИРО.

3. Ръководството на ОД „Земеделие“ – Русе и на редица други външни административни и производствени организация за предоставената подходяща информация за изготвяне на разделите на Годишния доклад за 2023 год. и за коментиране на специфични резултати по изпълнението на някои проекти и мерки на ПИРО.

Л И Т Е Р А Т У Р А (по азбучен ред)

1. Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО 2021 – 2027 г. на община Ценово за 2021 и 2022 год. Приети с решения на Общинския съвет (публикувани на информационната страница на Община Ценово)
2. Закон за местното самоуправление и местната администрация. ДВ, бр. 77/1991, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 70/07.08.2020 г.
3. Закон за регионалното развитие. ДВ, 50/2008, посл. изм. и доп. ДВ, бр.21/13.03.2020 г.
4. Информационна система на НСИ, <https://www.infostat.nsi.bg>
5. Информационни справки на ТСБ „Север“ по поръчка на община Ценово (непубликувани)
6. Информационна справка на ОД „Земеделие“ гр. Русе.
7. Информационна справка на „Водоснабдяване и канализация“ ООД - Русе за вътрешните загуби на вода и водопотреблението по населени места за 2021, 2022 и 2023 г. (непубл.)
8. Информационни справки от училищата на територията на община Ценово. (непубл.)
9. Информационна справка за брой на безработните лица и равнището на регистрирана безработица. Агенция по заетостта, Дирекция „Бюро по труда“ гр. Бяла (непубликувана)
10. Информационна справка за дейността на ОИЦ-Русе на територията на община Ценово през 2023 год. (непубликувана)
11. Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021 – 21027 г., МРРБ, м. Март 2020 г. (непубликувани)
12. Наръчник за практическо поведение в процеса на осъществяване на ежегодно наблюдение на изпълнението на ПИРО, изготвянето на междинна оценка и последваща оценка на изпълнението. Доклад по Проект BG 05SFOP001-2.025-0107 “Доверие и партньорство за добро управление“, София, 26.06.2023 г.
13. Найденов, Н., Регионална политика и фондове на Европейския съюз, Изд. „Авангард – Принт“ – Русе, 2020 г.
14. Официална информационна страница на община Ценово, <https://www.tcenovo.bg>
15. План за интегрирано развитие на община Ценово 2021 – 2027 г. Приет с Протокол № 21/25.03.2021 г. на Общински съвет Ценово. (непубликуван)
16. Правилник за прилагането на Закона за регионалното развитие. ДВ, бр. 80/2008, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 70/07.08.2020 г.
17. Проекти, разработвани в община Ценово през 2023 година. ИСУН 2020.
18. Разчет за финансиране на капиталовите разходи – план / отчет за 2023 Декември, Община Ценово (непубликуван)

ТЕХНИЧЕСКА СПЕЦИФИКАЦИЯ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА “ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ (ПИР) НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 01.01. – 31.12.2023 Г.“

1. Въведение

Годишният доклад за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие (ПИР) 2021 – 2027 г. на Община Ценово за периода 01.01. – 31.12.2023 г. се изготвя съгласно чл.72, ал. 2 от Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие (ЗРР) на РБългария.

2. Цели на поръчката

Основната цел е, чрез изготвянето на Годишния доклад за 2022 г. за наблюдение на изпълнението на ПИР 2021 – 2027 г. на Община Ценово, **да се осигури независима и актуална информация, изводи и заключения** за резултатите от изпълнението на ПИР.

3. Специфични изисквания за разработване на Годишния доклад: да се отчитат изискванията на следните документи за регионално и местно развитие:

- Закона за регионалното развитие и наредбата за изпълнението му от 2020 г.
- Стратегическата рамка на ЕК за периода 2021 – 2027 г.;
- Планът за интегрирано развитие на Общината за периода 2021 – 2027 г.;
- Други по преценка на Изпълнителя.

4. Очаквани продукти и тяхното съдържание

4.1. Очакваният продукт „Годишен доклад за 2022 г. за наблюдение на изпълнението на ПИР на Община Ценово 2021 – 2027 г.“

4.2. Изисквания за съдържанието и качеството на крайния продукт

Годишният доклад за наблюдение на изпълнението през 2023 г. на ПИР – Ценово 2021 – 2027 г. следва да има следната структура:

- (а) Въвеждаща част, включваща резюме на съдържанието на самия доклад;
- (б) Общи условия за изпълнение на ПИР на Общината и в частност: демографска характеристика на Община Ценово за 2023 г.; Икономическо развитие на Общината; Пазар на труда; Социално развитие и др.;
- (в) Постигнат напредък по изпълнение на целите и приоритетите на ПИР на Общината въз основа на индикаторите за наблюдение;
- (г) Действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ПИР на Община Ценово 2021 – 2027;
- (д) Изпълнението на проекти, за постигане на целите и приоритетите на ПИРО с размера на усвоените средства за 2023 г., както и източниците на финансиране;
- (е) Заключение и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на ПИР на Община Ценово;
- (ж) Приложения, при необходимост, с таблици, графики, индекс на използваните източници на информация, списък на използваните съкращения и др.

Основните критерии за качество, които трябва да се постигнат при изготвяне на Доклада за изпълнение на ПИР 2021 – 2027 г. на Община Ценово за 2023 г. са:

- (а) Изготвеният продукт да е адекватен на информацията и на спецификацията;

(б) Количествените и качествените данни да са пълни и достатъчни съобразно изискванията към съдържанието на Доклада за изпълнението на ПИР за 2023 г.;

(в) Резултатите в Доклада за ПИР да са логични и обосновани, съобразно анализа на данните и интерпретацията на тенденциите за изменение;

(г) Изводите и препоръките в Доклада за наблюдение на изпълнението на ПИР на Община Ценово за 2023 г. да са обективни и реалистични.

4.3. Изисквания по отношение на основния текст на Доклада:

(а) Офис пакет Microsoft, Шрифт–Times New Roman, големина 12, междуредие 1,15;

(б) Текстовете да съдържат: заглавна страница, съдържание, списък на използваните съкращения, списък на таблиците, графиките, схемите и на използваната литература;

(в) Номерирането на таблиците, графиките и схемите да е обвързано с раздела от основния текст, към който се отнасят, под тях да се посочва източникът на информация.;

(г) крайният продукт да се представи на хартиен носител - 1 (един) оригинал и 3 (три) електронни копия в PDF формат - дискове.

5. Допускания и рискове. Изпълнителят на поръчката трябва да има предвид следните допускания и рискове при разработване на Доклада за изпълнението на ПИР 2021 – 2027 г. на Община Ценово за 2023 г.

5.1. Допускания

(а) Налице са надеждни и официални външни източници на информация от Община Ценово, от ТСБ - Русе, ОД „Земеделие“ и Общинска служба „Земеделие“, Бюро по труда“ и др., които осигуряват изготвяне на обективен Доклад за изпълнение на ПИР за 2023 г.;

(б) **Възложителят** ще предостави на **изпълнителя** цялата налична вътрешна информация, необходима за изготвянето на ПО на ОПР, както и **ще осигури за своя сметка необходимата външна информация;**

5.2. Рискове

(а) Може да няма актуална информация за всички видове индикатори, включени в Доклада за наблюдение на изпълнението на ПИР за 2023 г.

6. Изисквания към изпълнителя

6.1. По отношение на възможен конфликт на интереси и други причини

(а) При изпълнение на поръчката **изпълнителят** следва да спазва изискванията относно конфликт на интереси с **възложителя**, както и за етично поведение;

(б) **Изпълнителят** ще предприеме необходимите мерки, за да предотврати всяка ситуация, която може да компрометира независимото и обективно изпълнение на **договора**;

(в) **Изпълнителят** трябва да действа във всеки един момент лоялно и безпристрастно, в съответствие с правилата за етично поведение на професията си, като спазва и дискретност;

(г) **Изпълнителят** и неговите служители трябва да запазят професионалната тайна по време на изпълнение на договора, както и след приключването му.

6.2. Изисквания за капацитета и квалификацията на изпълнителя.

(а) В съответствие с чл. 83, ал. 1 от Правилника за прилагане на З Р Р, **експертите на изпълнителя** трябва да отговарят на изискванията: да имат образователно-квалификационна степен "магистър"; да са осъществявали ръководна, експертна или преподавателска дейност в продължение най-малко на 5 год. през последните 10 години за устойчиво интегрирано

регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор; да притежават опит по провеждането на регионалната политика и европейските фондове.

7. Съгласувателни процедури по приемане на разработката

7.1. Докладът се представя на **възложителя** в писмен вид, като се завежда в деловодството на общинска администрация. При неясноти и/или при проблеми в доклада, **възложителят** в петдневен срок кани **изпълнителя** на среща за обсъждане и решаване на проблемите. Двете страни по договора се представят от компетентни лица, на които са делегирани права да вземат решения по въпросите.

7.2. Приемане на крайния продукт по договора:

(а) **Изпълнителят** представя завършен краен продукт „**Доклад за наблюдение на изпълнението на ПИР 2021 – 2027 г. на Община Ценово за 2023 г.**“ в срока на договора, като двете страни по договора подписват приемно-предавателен протокол за това;

(в) В случаите, когато представеният от **изпълнителя** краен продукт не отговаря на техническата спецификация, **възложителят** предлага писмено поправките и допълненията, които **изпълнителят** следва да направи, като при повторното представяне на доклада се съставя нов приемно-предавателен протокол.

**КМЕТ НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО,
ОБЛАСТ РУСЕ:**

(Д-Р ПЕТЪР ПЕТРОВ)

**УПРАВИТЕЛ НА
„ЕВРОПРОЕКТИ – РУСЕ“ :**

(НИКОЛАЙ НАЙДЕНОВ)